

~~Jesse Ausg. v. R.~~ B. H. d
8

00 or

N. 210 a-b

Dr. Th. Schmid.

[Faint, illegible handwriting]

[Faint, illegible handwriting]

Q. HORATII
FLACCI ARS
POETICA,

AD P. RAMI DIALECTICAM
& Rhetoricam, resoluta:

Studio ANDREAE KRAGII
Ripensis Dani.

Cum Gratia & Priuilegio Cæs. Maiest.

BASILEÆ,
PER SEBASTIANVM
Henricpetri.

Sine Harbini Nihilonij: unum uero Ottonis Nihilonij for

atid sin. Jan.

ITALIANO

NO. 1. 1811. 1812. 1813.

1814. 1815. 1816.

1817. 1818. 1819.

3

GENEROSO ET NOBILI
VIRO: D. NICOLAOKAAS, D. DE
 Torup, &c. Regiæ Maiest. in Dania, &c. consiliario &
 cancellario prudentissimo, fidelissimo, intimo, Pa-
 trono & Mœcenati suo, summa ob-
 seruantia colendo S.

NON est me clam, M A E C E N A S,
iampridem viros insignes, & philolo-
gia veluti promos & condos, in quo-
rum vestigia pedem me, hoc præfer-
tim genij, ingenij, & temporum statu,
positurū, vix est quod mihi pollicear,
certatim in Horatij Artem Poëticam,
cōmentarios eleganter & prudenter
conscriptos edidisse: ut nequicquam
hi labores à me suscepti multis videri possint. Sed tantum ab-
est me propterea à proposito prohiberi: ut etiā ijs qui hoc sunt
me condemnaturi calculo, quod ad culpam non minus faciet,
sed ad laudem meam minus, profitear. Profitebor enim id non
solum verè de aliorum egregijs laboribus prædicari, admonitus
proverbio, post Homerum Iliadem scribere: verumetiam me
multis abhinc retrò annis idem scriptum, publicè cōmentarijs
doctis explicatum, à viro doctissimo, M. P E T R O H A G-
G A E O, lingua Græca in Regia Academia Hafniensi professo-
re fidelissimo, accepisse: eiq; quod in huius scripti obscuritate in-
uestiganda & resoluēda affecutus sim, bona ex parte acceptum
mihi esse ferendum. Quid ergò rei est? Aut quam tandem à
me grauiorē verioremq; confessionem expectant & requirunt?
Sed nihilominus in magnā spem erigor, tantum etiā mihi iuris
ac libertatis in meo analyticè expoliēdo Horatio adiudicandū:
quantū alij nonnulli, vel nemine consulto sibi sumserunt, vel

a 2 cum

EPISTOLA.

cum gratia applausuq³ sui theatri impetrarunt: saluis tamen veritatis limitibus, qui nostrorum studiorum prora & puppis merito habentur. M. PETRVS HAGGAEVS nec vult, nec potest molestè ferre: quod proposita publicè, propria, mutata forma, iuxta Horatij præceptum, fecerim: cum tali iam sint cultu, habituq^{ue} donata: ut non amplius Haggæana illa appellari, sed nostra, si studium quod in expoliendo illustrandog³ sumsimus: & Ramea, si Methodi lucidissimam & xp̄i&sc̄y quispiam spectet, debeant.

Hanc veniam & libertatem, dum mihi dari, ab ijs, qui cum Musis humanissimas Gratias coniunxerunt, postulo: nolim quenquam in animum inducere me librarij scriptoris functurum officio: ac alterius alicuius quantumvis magni viri commentarios in publicum emissurum: aut alienis me plumis exornaturum. Quin potius, quod sine iactantia auditum & dictum velim, ut omnes ad vnum commentatores tempore, atate, educatione, ingeniorum doctrineq³ varietate, & ipsa voluntate à se dissentiunt: sic & ego ab omnibus, qui à me sunt lecti, citra contumeliam dissentiam. Si tamen quibus in rebus hac diuersitas sita esset exponere aggrederer: mox huic Thraso aut Aristarchus, illi Gnatho dicerer. De industria itaq³ hoc labore supersedens: candidè aperiam quid ego noui in Artem Poëticam Horatij sim, præ reliquis, allaturus.

Neglecta grammaticali & superstitione verborum usque ad, nescio quos, atomos resolutione: prætermissa quinetiam controuersia de varijs lectionibus & interpretationibus: Mythologiarum & fabularum, alioquin non planè contemnendis, enarrationibus posthabitis: primus in Arte Poëtica Horatij, non crebram sed continuam & perpetuam Dialecticam, ut Grammaticam, sum pro virili demonstraturus.

Præceptis, huius artis, ordine distinctis & propositis: illa pulcherrima rerum verborumq³ lumina, & elocutionis sidera, confirmationes:

EPISTOLA.

firmationes dico, amplificationes, ornamenta sua singulis attribuam: ut nihil nobis in Horatio nostro occurret ἀσύνβολον καὶ ἀδύλον, quod proprium preceptum, tanquam paruulam, sed tamen certissimam, cynosuram, aut si mauis dominum non respiciat: aut quodammodo studiosè obseruet. Hoc non tam eo consilio facio, ut præcepta, quæ tamē nunquam dignis satis laudibus sunt decantata, intelligantur: quàm ut Aristotelicis principijs ἀκρίσει, ἐπαγωγῆ, ἰσορίᾳ, ἐμπειρίᾳ sensu, inductione, obseruatione, experientia conuincam: Dialecticam esse perpetuam in hoc, omniumquæ classicorum oratorum & poëtarum scriptis: Syllogismos tam frequentes, quàm propemodum in ipsius Platonis & Aristotelis eruditissimis disputationibus. Hoc iam dicere & expromere, non minoris periculi rem esse quàm laboris, plurima sanè sunt quæ edocent. Grauißimam habeo, inter alia, aduersariam ignorantiam, perpetuam illam calumniatricem: quæ multis Scholis firmiter, sed falsò persuasit: Dialecticæ usum, solùm in altercationibus de præceptis, consistere: & alatas prius in aëre balenas, quàm Dialecticam in orationibus, foro, aut rostro visum iri. Cui opinioni, qui non sine omni deliberatione & circūspectione suum calculum & suffragium adiunxerit, indicta caussa, Rameus, hoc est, homo tribunitius, veræ, solidæq; philosophiæ perduellis, ultra extremos Garamantas expellendus, condemnatus proscribitur. Sunt mihi in numerato sanequã multa eius præiudicij exēpla, quæ hæc nimis vera esse conuincunt: sed agrè me ipsum à nonnullorū increpitationibus (ut grauiori verbo non utar) tueor, ex quo veræ & Socraticæ philosophiæ me dedidi: nedum otium in miserando aliorum fortunam suppetit. Vna hac principe, inter alias consolationes philosophicas, animum erigo: quod veritas, sæpius oppressa, ad tempus opportunū dilituerit: depressa vsque adhuc nunquam succubuerit.

Hactenus de nostro studio: & interpretatione logica Horatiij.

α. 3. Nunc

EPISTOLA.

Nunc verò (ut tua pace Vir Magnifice ad te προσηύχων
 instituā) si quis me temeritatis & arrogantia in simulet: quod
 hasce meas iuueniles exercitationes, summi sapientissimiq; vi-
 ri nomine & patrocinio, velut Aiacis Clypeo munitas, emit-
 tendo, eius iudicium purum & seuerū neglexerim: ei sic respon-
 sum esto. Me non minus expectare ab eo quem iudicē petij &
 sumsi, equitatem: quam acumen, sapientiā & iusticiam: nul-
 loq; potuisse me periculo aut pudore destinari, quin ad eum in
 mea caussa appellerem, quem omnes iudicem & disceptatorem
 iustissimū & aequissimū agnoscunt & venerantur. Quid, quod
 persuasissimum fuit, me magnum operapretium facturum, si
 huic meorum studiorum rationem redderem, cui si quid est in
 ijs operapretium totum sit debitum: quoties enim ruinas edere
 minarentur, ab eo firmiter & tempore opportuno sunt publi-
 ces subdita.

Sed quid ego laudē à tanto patrono expeto? cum omnes Dani
 qui in Musarū laudatissimis castris stipendia faciunt, hanc lau-
 dem sibi communem mecum propter communem patronum, la-
 ti gloriantur.

Quæ cum ita habeant, conspiremus, Deum precibus sollicitan-
 do, omnes: ut hunc nostrum patronum diu, commodeq; conser-
 uatum velit: in sui nominis gloriā: Ecclesie indigentis & Scho-
 larum, in quibus nos membra sumus, utilitatē: & familie Kaa-
 siorum perpetuum Decus. Datum Athenis Heluetiorum, ipsis

Kal. Februar. Anno, ab instaurata nostra salute

per Christum. C I D. I D.

L X X X I I I.

Magnif. T.

deditis.

AND. KRAGIVS Rip.

Danus.

ARGVMENTVM ARTIS POETI-
CAE AD PISONES.

Aturum se Pisonibus præcepta artis poëticae, scriben-
dorumq; carminum, profitetur Horatius. Fidem vt li-
beraret, præcepta XVIII. in hunc librū condidit &
congesit: singulisq; præceptis ordine suas attribuit
confirmaciones, amplificaciones, exornaciones. Præ-
ceptorum pars ad poëma referuntur, pars ad poëtam: ita tamen vt
sine omni molestia, opera Dialecticæ inuentionis de coniugatis,
quæ poëtæ præscribuntur poëmati tribuantur: & contra, quæ de
poëmate sunt allata poëtæ promulgata reputetur. Qui cognosce-
re delectetur qualenam artificium Dialecticum & Rhetoricum in
proponendis, confirmandis, amplificandis, exornandis præceptis
sit adhibitum: ad finem cum patientia vt progrediatur necesse ha-
bet. Si cui satisfecero & placuero, magnum hoc ipso mihi benefi-
cium est præstitum. Si displicuero vetus illud candido lectori per-
pendendum propono: Honesta sequentem in secundis aut tertijs
consistere pulcrum est: quem etiã veniam audaciæ meæ haud gra-
natim daturum spero, quod non magnum damnum ac-
ceperit temporis, quod meis commenta-
rijs perfunctoriè legendis
perdidit.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

1

Q. HORATII FLACCI, AD
PISONES, ARS POETICA, AD P. R.
Dialecticam & Rhetoricam resoluta: studio AN-
DREAE KRAGII Ri-
pensis Dani.

I. PRAECEPTVM.

POëmaticis partes non erūt ἐπεγογυαῖς: sed ex mem-
bris accōmodatis & conuenientibus, omne poë-
ma compositum esto.

*Humano capiti ceruicem pictor equinam
Iungere si velit, & varias inducere plumas:
Vndiq; collatis membris, ut turpiter atrum
Desinat in piscem, mulier formosa superne.
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones isti tabulae fore librum
Persimilem: cuius, velut acri somnia, vana
Fingentur species: ut nec pes nec caput vni
Reddantur forma. pictoribus, atq; poëtis
Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas.
Scimus, & hanc veniam petimusq; damusq; vicissim.
Sed non, & placidis coëant inmitia: non, ut
Serpentes auib; gementur: tigribus agni.
Inceptis grauib; plerunq; & magna professis
Purpureus, latè qui splendeat, vnus & alter
Assuitur pannus. cum lucus, & ara Diana,
Et properantis aqua per amœnos ambitus agros:
Aut flumen Rhenum, aut pluuius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus: & fortasse cupressum
Scis simulare. quid hoc, si fractis enatat expes
Nauibus, ære dato qui pingitur? amphora cæpit*

b

Institui:

Institui: currente rota cur vrceus exit?

Deniq, sit, quod vis, simplex duntaxat, & unum.

RESOLVTIO DIALECTICA.

Primum hoc præceptum tam difficile quam necessarium ut principium, medium, & finis orationis congruant, & consentiant, varijs confirmatur argumentis.

Humano capiti) A simili seu conuenientia inter Pictorem & poëtã. Syllogismus per partes declaratus sic habet:

Poësis & pictura inter se consentiunt:

At pictura conficta ex dissentaneis & heterogeneis: utpote ex partibus animalium terrestrium, aëreorum, maritimorũ ab omnibus deridetur & reprehëditur:

Ergò poësis partibus constans heterogeneis deridetur, & reprehëditur.

Propositio hoc loco non est à nostro legislatore expressè posita: facile tamen ex his duobus uersibus: *Credite Pisones, &c. Pictoribus atq, &c.* extrui, & elici potest: ac in sequentibus eã pressius exposita & apertius inueniemus.

Vt turpiter atrum, &c. spectatum admissi) Assumptionem probat ex adiunctis turpitudine, derisione, uanitate. Quod turpe sit natura dissentientia in unum chaõs confusa esse. Quod ridiculum id sit nõ solum peregrinis & ignotis: uerum etiã amicis, honoris causa à pictore ad spectandã hãc imaginẽ adhihitis: ut hïc sit amplificatio quædã à collatione maiorũ. Quod uana sit talis pictura ueluti ægrĩ somnia, varijs & noxijs rebus perturbata: sine omni discretionẽ, leuiter solius *φαντασίας* uitio, conficta. *Pictoribus atq, poetis*) Contra syllogismum sequitur *πρόληψις* ex adiuncto poëtarum priuilegio & licentia: cũ permissione Rhetorica: cui adiungitur responsio cum correctione, ex argumentis dissentaneis petita. Prolepsis est.

Poetis & pictoribus quidlibet consingere, & adsuere ad sua opera licet: *Ergò*

RAMEA RESOLVTIO.

3

*Ergò ad illud præceptum Horatianum de homogenia,
non adstringuntur*

Responsio est. Fateor nō inuitus magnā esse poētis & pi-
ctoribus licentiā permissam: egoq; hāc mihi ipse in scriben-
do arrogo. Nihilominus adhibendā esse hāc cautionē me-
minerint: argumēta dissentanea, & res natura, specie, & ad-
iūctis proprijs dissentientes, & à se inuicē propemodū abhor-
rētes neutiquā esse copulādas: ut fera & mitia animalia: ser-
pētes & aues: tigres & agnos. Peccat itaq; prolepsis antece-
dēs in legē *ἢ τὰ αὐτῶς*: cū de consentaneis & consentiētibus
uerū: ad omnes res sine discrimine detorqueatur. Id autem
ex doctrina Dialectica de dissentaneis non cōiungendis
sed disiungendis, uerè desumtū est. *Inceptis grauibus*) Alia
confirmatio de homogenia partium poēmatis, à doctrina
subiectorum & priorum adiunctorum.

*Adiuncta propria subiectis proprijs, & loco opportuno
sunt accommodanda:*

Heterogenea proprium subiectum nullum habent:

Ergò neq; alicui sunt accommodanda, & attribuenda.

Propositio ex doctrina dialectica subiecti & adiūcti est
euocata. Potest etiā ex Horat. uerbis, *Quid hoc, &c.* elici.

Inceptis grauibus) Assumptionis uis est & cōfirmatio per
inductionē aliquot specialiū heterogeneorū. Cū splendida
& elegās uestis adornat, ridiculè ornatus causa, particula
una aut altera, etiā prestātissimi panni purpurei affuit: mo-
do à materia uestis fuerit heterogenea. Pictore penicillo
Dianæ arā aut lucū exprimente, aut etiā, q̄ eò pertingūt, a-
quæ ductus & riuos: sinistrè & malè fluminis Rheni Gal-
liam & Germaniā abluentis, aut arcus iridis pluuias desi-
gnantis, forma adpingitur. In pictura hominis omni spe-
deiecti & naufragi, more ueterum, delineanda: in tabu-
la pro naufragio cupressus non potest reponi. Sic dum

b 2 magnum

4 HORATII ARTIS POETICAE

magnum uas & amphora paratur: si in operis progressu urceus & uas longè minus efficiatur, error committitur. Hæc enim sunt tali loco & tempore heterogenea ac à proposito aliena: nullumq; propterea hîc locum habent.

Deniq; quod vis) Repetitur præceptum cum exclamatione: debere poema esse simplex, uniforme, partibus cõstare homogeneis: nec temerè in alias atq; alias res discurrendum, nisi ex his unum idemq; opus confici possit: eaq; inter se aliquo argumentorum consentaneorum conueniant.

RESOLVTIO RHETORICA.

H*Vmano Capiti*) Frequentes Metaphoræ à pictura ad poema referendæ, Allegoriã pariunt. *Spectatũ*) Cõmunicatio, uim negationis continens. *admissi amici*) Paronomasia. *Credite*) Apostrophe ad Pisones. *librum*) Metonymia subiecti, pro poemate seu scripto quod in librũ inscribi potest. *nec nec*) Anaphora. *formæ*) Synecdoche partis. Forma cũ sit præstantior pars pro toto ponitur. *Pictoribus atq; poetis*) Prolepsis cum prosopopœia. *Scimus*) Responsio cũ permissione: ut magis aduersarius pungatur. *petimusq; damusq;*) Similes soni cõtinui, sed in diuersis sententijs, faciunt anadiplosin. *non ut placidis coeant*) Metaphoræ sunt plures ab animatis ad inanimata, quæ Allegoriam faciunt. *non ut non ut*) Anaphora. *Inceptis grauibus*) Allegoria similis, ac in præcedentibus, ad finem huius præcepti cõtinuata. *purpureus pannus*) pro quouis ornamento, Synecdoche Speciei. *Splendeat*) Similis Synecdoche pro ornet. *aut aut*) Anaphora. *pluuus arcus*) Metonymia subiecti: pluuias enim hîc arcus indicat uenturas. *Et fortasse*) Apostrophe ad pictorem absentem. *Simulare*) Synecdoche in qua ex genere intelligitur species, falso pingere. Aut, si mauis, dicas hîc esse ἀκυρολογία & duriorem tropum.

tr opum. *Quid hoc?*) Apopsiopesis cū interrogatione. De-
sideratur enim: Ad propositum seu naufragij picturā spe-
ctat. *fractis nauibus*) Synecdoche generis: Numerus plu-
ralis pro singulari. *ere*) Metonymia causæ. Materia pro
effecto ponitur. *Pingitur*) Metonymia adiuncti: quod eius
effigies & naufragium non substantia pingatur.

II. P R A E C E P T V M.

Difficile esse recta à prauis: uitia à uirtutibus in scri-
bendo secernere: poëta cognitum habeto.

Maxima pars uatum pater & iuuenes patre digni

Decipimur specie recti. breuis esse laboro:

Obscuro fio. sectantem leuia, nerui

Deficiunt, animiq; professus grandia: turget.

Serpit humi tutus nimium, timidusq; procella.

Qui variare cupit rem prodigialiter unam:

Delphinum siluis adpingit: fluctibus aprum.

In vitium ducit culpæ fuga, si caret arte.

Aemilium circa ludum faber imus & ungues

Exprimet: & molles imitabitur ære capillos:

Infelix operis summa: quia ponere totum

Nesciet. hunc ego me si quid componere curem

Non magis esse uelim, quam prauo uiuere naso:

Spectandum nigris oculis: nigroq; capillo.

RESOLVTIO DIALECTICA.

PRæceptum hoc secundum, pro suo arbitrato quisq; in-
terpretum exposuit. Dissidentes, partim iure, par-
tim data opera, eorum sententias omittēs, ego, ad difficul-
tatem perpendendam in ueri & falsi, propter similitima ad-
iuncta, discrimine, id adductum, persuasum habeo.

Difficultatem hanc tantam esse, ut potius eius expeditio
optāda quā speranda sit, argumētis sequētib. obtinebitur.

b 3. *Maxima*

Maxima pars) Ab exemplis confirmatio est.

Maxima pars vatum decipimur: & ut via est à virtute ad vitia procliuior, eò facile dilabimur:

Ergo difficile est virtutes à vitijs secernere.

Propositio quæ desiderat esse poterat. Illud difficile est factu, in quo multi decipiuntur. *Breuis*) Antecedens Enthymematis inductione specialium exemplorum illustratur & corroborat, unà cum eorum causis impulsivis. Qui loquacitatem effugere breuitate conatur: necessaria subtrahendo in obscuritatis vitium precipitè se dat. Carmen facile, comtum, splendidum scribere uolentem deficiunt nerui animique, id est, maiestas carminis, fitque pro facili molle, eneruatum, ἀνακόλθου, elubatum. Eloquentiam & elegantiam siue etiã aliquã grandiloquentiam affectas, fit inflatus, superbus, fastuosus: & instar Asiatici oratoris turgidus. Superbię vitium quod euitare laborat, & tanquam nauta à maris procellis tutus esse: fit nimis humilis & sordidus, & ad terram in ipso littore impingit. Qui uarietate orationis delectare auditorem propositum habet, inepta quaedam & ridicula sæpe adponit: ut si delphinum in siluis, aprum in fluctibus pasci pingeret. *In vitium*) Causam horum errorum efficientem ponit artis ignorantiam: qua qui sunt præpediti quid agendum & quid fugiendum sit ignorant.

Aemilium circa) Amplificatur præceptum ab adiuncta turpitudine & derisione, si uioletur: idque per duo similia.
 I. Statuarius in ludo Aemilio, in unius partis conformacione peritus, in uniuerso opere perficiendo infelix & ignarus, deridetur. *Hunc ego me*) II. Homo bellis oculis & pulcro capillo: sed detorto & adunco naso, deformis & turpis habetur. Præceptum ipsum consequentis loco iterandum est. Potest etiam hic esse collatio maiorum: ut poeta contra hoc præceptum peccans sit uerè reprehendendus & uituperan-

tuperandus: cum id ijs eueniat qui etiam magnam operis
sui partem inculpatam habeant.

RESOLVTIO RHETORICA.

Maxima pars) Apostrophe ad Pisones. *Vatum*) Sy-
necdoche generis: pro poëtis. *Specie*) Synecdoche
speciei: similitudo enim per uocabulū speciei intelligit̃. *re-*
cti) Metaphora à reb. corporeis. *laboro*) Numerus singu-
laris pro plurali, Synecdoche est speciei. *obscurus*) Meta-
phora. Sic in sequētibus: Leuía Turget: Serpit humi: Timi-
dus pcellæ, &c. quę Metaphorę frequētiores Allegoriã pa-
riūt. *Qui variare*) Similis est Allegoria, ut prius. *ungues*
molles & capillos) Vtrobicq; Metonymia subiecti: intelligit̃
enim unguiū & capillorū similitudo & representatio. *In-*
felix) Synecdoche speciei: pro ignorātia aut inscitia infeli-
citat̃ specie. *ponere*) Synecdoche generis, p scribere seu
pingere. *Hunc*) Metonymia, quod ex subiecto significa-
tur adiunctū nēpe similitudo. *nigris nigroq;*) Polypoton.

III. P R A E C E P T V M.

POëta diu multumq; laborato, ut suas uires exploratas
habeat: suoq; se pede metitor.

Sumite materiam vestris, qui scribitis, equam
Viribus: & versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri. Cui lecta potenter erit res:
Nec facundia deseret hunc: nec lucidus ordo.
Ordinis hæc virtus erit, & Venus, aut ego fallor:
Vt iam nunc dicat iam nunc debentia dici:
Pleraq; differat, & presens in tempus omittat.
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis autor.
In verbis etiam tenuis, cautusq; serendis,
Dixeris egregie: notum si callida verbum
Reddiderit iunctura nouum. si fortè necesse est:
Indicijs monstrare recentibus abdita rerum:

Fingere

8 HORATII ARTIS POETICAE

*Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
 Continget: dabiturq; licentia sumta pudenter.
 Et noua, fictaq; nuper habebunt verba fidem: si
 Græco fonte cadent, parcè detorta. quid autem
 Cæcilio, plautog; dabit Romanus, ademtum
 Virgilio, Variog;? ego cur acquirere pauca,
 Si possum, inuideor? cum lingua Catonis, & Enni
 Sermonem patrium ditauerit, & noua rerum
 Nomina protulerit. licuit, semperq; licebit:
 Signatum prasente nota producere nomen.
 Ut silua folijs pronos mutantur in annos:
 Prima cadunt: ita verborum vetus interit ætas:
 Et iuuenum ritu florent modò nata, vigentq;.
 Debemur morti nos, nostraq;: siue receptus
 Terra Neptunus, classes aquilonibus arcet,
 Regis opus: sterilisue diu palus, aptaq; remis
 Vicinas vrbes alit, & graue sentit aratrum:
 Seu cursum mutauit iniquum frugibus amnis,
 Doctus iter melius. mortalia facta peribunt:
 Nedum sermonum stet honos, & gratia viuax.
 Multa renascentur quæ iam cecidere: cadentq;
 Quæ nunc sunt in honore vocabula, si volet usus:
 Quem penes arbitrium est, & vis, & norma loquendi.*

RESOLVTIO DIALECTICA.

Monet hoc præcepto Horatius, inter poëma & poë-
 tam esse debere talem conuenientiam: ut eius onus
 poëta per suas uires ferre possit: nec in onere portando tur-
 piter succumbat. hoc est, ne quid suscipiat scribendū, quod
 cumulatè explere præ ingenij tenuitate nequeat. Confir-
 matio præcepti sumitur ex eius fine: quod eum, qui explo-
 ratis uiribus, non maiorem ingenio & doctrina rem tra-
 ctandam

RAMEA RESOLVTIO. 9

Etandam sumserit, nec facundia seu elocutio, nec dispositio deficient: sed tanquam proprii fines comitabuntur. Syllogismus, quamuis desideretur propositio, esse potest:

Quod ad ordinem & elocutionem poëmatis facit, id poëta cura esse debet:

Materiam suo ingenio & doctrina congruentem eligere, ibi multum iuuat:

Ergo id poëta cura esse debet.

Propositio ut monui desideratur. *Cui lecta potëter*) Assumptio est. Cōplexio est præceptū ipsum initio propositū. *Ordinis hæc virtus*) Ad præcepti amplificationē describitur primus eius finis, ordo, ex suis adiunctis.

Descriptio hæc cum Dialecticorū unica methodo non pugnat. Iubetur enim à poëta nostro ut ea dicantur quæ dicenda sunt: pleraq; in sibi præsens & propriū tempus proferantur & producantur. Quod certè nihil aliud est, quàm noster Ramus præcipit: primo loco primum seu generalissimum, secundo secundum, tertio tertium & sic deinceps pronaturæ suę claritate quidlibet ponendū. Nihilò secius monet noster legislator sapius ex ijs quæ dicenda foret, quædam aspernanda & reiicienda: aliaq; aliena à proposito nō tamen omnino dissentanea, reponenda. Quod nihil aliud esse quàm methodum Crypticā cum Dialecticis astruere satis patet: in qua cū motu aliquo maiore aut delectatione, in parte aliqua fallendus est auditor, homogenea quædam sunt reiicienda: heterogenea assumenda, uelut digressiones à re, & in re: & ordo rerum inuertetur initio: antecedentiaq; nonnulla cōsequentibus postponentur. Cautio tamen adhibenda est ne contra primū præceptū peccatū cōmittatur.

In verbis etiam) Amplificatur præceptū per secundi finis, elocutionis, descriptionem. Describitur autē à poëta unica saltem eius pars, de uocabulorum innouatione: siue

c ea com-

ea componendo: siue noua uocabula faciēdo, confiat. Solam autem partem unicam elocutionis, materiā seu uocabulorum innouationē sibi tradēdam arbitratus est poëta: quod ab ea re latini plurimum abhorreant, propter adiunctum periculum: reliqua uerò in elocutione necessaria nō adeò negligant. Vocabula hoc pacto effecta *πεποιμυγία* et *πεπλασμυγία* uulgò quare uocētur neminē fugere arbitror.

In uerbis) Elocutionis partem per innouationem uocabulorum, amplificauit. Et quia hæc fit aut cōpositione, aut noua fabricatione, utrobique cautione opus esse demonstrat. Hoc itaque loco de uocabulorum per compositionem innouatione agens, requirit prudentiam & raritatem: ut & raro & prudenter artificiosa adiunctio seu compositio ex uocabulo aliàs noto nouum uocabulum procreet.

Si fortè) In illa uocabulorū innouatione quæ fit de nouo requirit necessitatem & pudorem: ut cum res occultæ & abditæ explicandæ sint. Tum enim fas erit pudenter & cū uerecūdia noua fingere. Imprimis tamē hoc permissum esto, si, ex Græcis fontibus deducta, latinè usurpentur.

Huius generis uocabula plurima latinis in usu esse notius est, quam ut confirmatione egeat. Ipsa artium uocabula, nominibus græcis latinè usurpata, pro latinis retinētur: idque doctorum calculo, absque omni barbarie.

Quid autem) Ad prolepsin quæ contra præcedentia adferri poterat, respondet poëta: docetque uarijs argumentis hanc licentiam innouandi uocabula non esse à poëtis prohibitam. Prolepsis ex remotione causarum hoc pacto sumi potest.

Commoda quidem est tua licentia de innouatione uocabulorum, ô legislator: sed caret fundamēto: cum nondum uel probabili saltem causa & ratione assecutus sis, hanc poëtis permissam:

Ergo

Ergo tibi non est credendum.

Respondet poëta licere: semperq; permissum iri hanc licentiam poëtae.

Quid autem) Prima responsionis ratio ab exemplis.

Licuit Cælio, Plauto, Ennio, Catoni noua consingere vocabula:

Ergo idem Virgilio, Horatio, alijsq; poëtis doctis non potest iure adimi:

Propositionem seu rationem cōclusionis non additam ab autore, nec ego sollicitè quæram. Ea facili labore ex doctrina dialectica desumi potest: aut fortassis est perspicua ex uita quotidiana: quod approbata re in exemplo, nō uariatis circumstantijs, approbetur res generaliter.

Ego cur) Similis & sequens est cōfirmatio ab exemplis hoc modo sumta.

Catoni & Ennio amplificātibus linguam paternam non est inuisum:

Ergo neque nobis, nisi iniuriā per inuidiam, hoc detrahitur.

Est etiam hīc argumentatio à comparatione minorum: quod liceat Horatio eiusq; coætaneis acquirere pauca uocabula: cum Ennio Catoni ad abundantiam & diuitias id permissum fuerit.

Vt silue) Secunda responsionis ratio à simili.

Vt foliorum sic uerborum ratio habet:

Atqui foliorum alijs cadentibus, & euanescentibus, alia renascuntur:

Ergo idem uerbis euenit: & obsoletis euanescentibus & spretis, noua usu presente comprobata (sic enim, signatum presente nota, intelligo) sunt cudenda.

Vt silue) Propositio est, sua perfecta similitudine cōstās.

Prima cadunt) Assumptio est. *Ita uerborum*) Complexio est.

est. Sic hæ syllogismi partes intricatè inter se in ipsa similitudine commiscentur. *Debemur morti*) Tertia ratio est à maiorum collatione.

Hominibus omnibus eorumq; factis finis est præfinitus: quo ad properatè illis est intereundū, reliquis succedētibus: Ergò nedum idem fatum erit vocabulis: ut nouis quæ effingenda sunt cedere cogantur.

Sine receptus) Robur antecedenti adponitur ex doctrina distributionis: per enumerationem aliquot factorū specialium. Mare uastum etiam principū diligētia sedatū, ut portum, nauibus cōmodum, inclusum faciat: id perpetuo nec reseruabit, nec ab initio obtinuit: sed mutationem sentiet & sentit. Fluij quem olim abluebant locum, aut occupabāt, arte deserere sunt coacti: nec tamen id sunt perpetuò facturi. *Multa renascentur*) Quia non sine periculo uocabula finguntur, quod prius etiam fecit, ad usum seu consuetudinem purè loquētium totum in hac re iudicium defert. Postea usum cōmendat, quod sit causa efficiens huius negotij principalis summaque: solus regnum obtineat in quo regno, de elocutionis statu & salute conuentus agitentur.

RESOLVTIO RHETORICA.

*S**umite materiam*) Allegoria perpetuis constans Metaphoris, sumta à baiulis. *Quid Quid*) Anaphora. *nec nec*) Anaphora. *Lucidus ordo*) Metaphora à rebus lucidis corporeis, ad ordinem. *virtus*) Metaphora ab hominibus. Est etiā hīc Synecdoche speciei pro omni ornamento. *Venus*) Metonymia causæ efficientis: cum Venus mater & causa decori & uenustatis existimetur. *Iam nunc*) Bis positū, in principio & medio Epanodos. *Dici Dicat*) Polyptoton. *Præsens*) pro opportuno tempore, Synecdoche

che speciei. *Hoc Hoc*) Anaphora. *amet Spernat*) Amare pro pposito iam accōmodare: Spernere, pro in aliud tempus differre Metonymia subiecti est. *Serendis*) Metaphora ab agricolis sementē facientibus, ut noua accrescat fruges. *tenuis*) Metaphora à rebus quantitate præditis. *Si Si*) Anaphora. *abdita*) Allegoria propter frequētes Metaphoras. *indicijs monstrare*) Vocabula enim sunt rerum *σύμβολα ἢ σημεῖα* notæ & indicia. *cinctutis*) id est, cinctis pro hominibus zona cinctis ad faciendum bellum paratis & expeditis: Metonymia adiuncti est. *Cethegis*) pro omnibus ueteribus Romanis, Synecdoche speciei est. *fonte*) Metaphora. *detorta*) ἀκυρολογία propter duriozem Metaphorā. *Ego*) Synecdoche speciei: omnis enim poëta intelligitur. *Patrium*) id est, paternū sermonē: Metonymia subiecti. *ditauerit*) Metaphora ab ijs qui pecuniæ faciendæ student. *Licebit, Licuit*) Polyphton. *Signatum*) Allegoria à monetarijs. *Vt siluas*) Allegoria in tribus sequentibus uersib. à folijs ad uerba. *nos nostraq;*) Paronomasia. *Neptunus*) Metonymia efficientis causæ: Neptunus pro mari. *Classes Aquilonibus arcet*) Hypallage: aquilones classibus arcet. Aquilonib. pro quouis uento, Synecdoche est speciei. *palus alat*) id est, frumentū in palude exsiccata crescēs: Metonymia subiecti est. *sentit*) Metaphora ab animatis. Quales sunt in sequentib. Mutauit cursum: Doctus iter melius: Honos sermonū: gratia uiuax: renascentur, &c. *cecidere cadentq;*) Polyphton. *Qua quem*) Polyphton. *qua q;*) Paronomasia. *Vsus*) Metonymia subiecti. Accipitur enim usus pro hominibus purè loquentibus. Estq; nihil aliud usus quam certa loquendi ratio.

CArmen cum sibi subiecta materia, suoq; subiecto conueniens & homogeneum esto.

*Res gesta, regumq;, ducumq;, & tristia bella:
Quo scribi possent numero monstrauit Homerus.
Versibus impariter iunctis querimonia primum:
Post etiam inclusa est voti sententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emisit autor:
Grammatici certant: & adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armauit Iambo.
Hunc socci cepere pedem, grandesq;, cothurni,
Alternis aptum sermonibus, & populares
Vincentem strepitus, & natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus diuos, puerosq;, deorum
Et pugilem victorem, & equum certamine primum,
Et iuuenum curas, & libera vina referre.*

RESOLVTIO DIALECTICA.

Praeceptum hoc de conuenientia carminis cū suo subiecto, per inductionem quatuor specierum carminis, cum sua subiecta materia congruentium, confirmatur. Syllogismi conclusio est.

Carmen Epicum, Elegiacum, Iambicū, Lyricum habet suum subiectum circa quod versatur:

Ergo etiam in genere carmen ad proprium subiectum accommodabitur.

Antecedēs per specialiū explicationē cōfirmatur, & per eorundem causas efficientes & adiuncta amplificatur.

Res gesta) 1. Regū & principū facta carmine describuntur Epico seu Heroico: cuius Homerus perhibetur esse inuentor aut certē in eo scribendo princeps.

Versibus impariter) 2. Olim res lugubres nunc etiam lætiores

tiores carmine Elegiaco continebantur. Quis autem salu-
tetur primus huius generis inuentor, uariæ sunt Grāmati-
corū & dissentientes discessiones ac suffragia. *Archilochū*)
3. Res conuitiatoriae, maledicæ, tragicæ, & comicæ car-
mine Iambico describuntur. Hoc enim genus carminis ser-
monibus alternatim habitis, colloquijsq; mutuis, ac rerū
actioni exponendę aptum est: tantaq; effecta habet, ut etiā
populi strepitū superet sedetq;: & ad se audiendū compel-
lat. Huius autorem statuit, sed multis reuentibus, Ar-
chilochū. Ego qui Rameas artes hīc interpretor, de ijs mi-
hi iudiciū non sumo. *Musa dedit fidibus*) 4. Res lætæ, ut
encomia, hymni, amores, conuiuia, carmine lyrico descri-
buntur. Huius inuentionem dijs acceptam refert.

RESOLVTIO RHETORICA.

Tristia bella) Metonymia effecti: adferunt enim bella
multa tristia. *monstrauit*) id est, docuit: Synecdoche
speciei. *Querimonia*) Metonymia adiuncti: intelliguntur
enim res querela dignę. *inclusa*) Metaphora. *voti compos
sententia*) Synecdoche speciei: intelligitur enim omnis res
læta. *exiguos elegos*) Ex adiunctis intelligitur subiectū, ma-
teria tristis. Est etiā Metonymia effecti: cum materia dica-
tur tristis & exigua, quod homines pusillānimos & exi-
guos reddat. *rabies*) Metaphora à canibus. *Iambo*) pro
Iambico carmine: Synecdoche partis. *Socci*) Metonymia
adiuncti. Socci enim accipiuntur pro Comœdijs in quibus
soccis erant actores indui. Sic cothurni pro Tragœdijs.
pedem) Synecdoche partis: ut Iābus pro Iambico carmine.
& &) Anaphora. *natum*) Metaphora. *fidibus*) pro lyra:
Synecdoche partis. Sed quia lyra ponitur pro eo quod in
lyra canitur, est Metonymia adiuncti. *pueros deorum*) Me-
taphora: quod enim Heroës magnalia facta demonstra-
bant,

bant, nisi sunt deorum filij, & dij. *equum*) id est, equitem: Metonymia subiecti. *Iuuenum curas*) Ex genere significatur species, amores, per Synecdochen generis. *Libera vina*) Metonymia effecti: Vina enim liberalius pota, homines liberos ad quiduis agendum & loquendum reddunt. Quia uerò uinū pro conuiuio ponitur, fit Metonymia adiuncti. &) Quater in initio uariarum sententiarum iteratum, Anaphoram indicat.

V. PRAECEPTVM.

DEcorum, & τὸ πρῶτον in carmine seruator.
*Descriptas seruare vices, operumq; colores,
 Cur ego, si nequeo, ignoroq; poëta salutor?
 Cur nescire pudens prauè quàm discere malo?
 Versibus exponi tragicis res comica non vult.
 Indignatur item priuatis, ac propè socco
 Dignis carminibus narrari cæna Thyeste.
 Singula quæq; locum teneant sortita decenter.
 Interdum tamen & vocem comædia tollit:
 Iratusq; Chremes tumido delitigat ore.
 Et tragicus plerunq; dolet sermone pedestri.
 Telephus, & Peleus, cum pauper, & exul uterq;
 Projicit ampullas, & sesquipedalia verba:
 Si curat cor spectantis tetigisse querela.
 Non satis est pulcra esse poemata: dulcia sunt:
 Et quocunq; volent, animum auditoris agunt.
 Ut ridentibus arrident: ita flentibus assunt
 Humani vultus. si vis me flere, dolendum est
 Primum ipsi tibi: tunc tua me infortunia ledent,
 Telephe, vel Peleu. malè si mandata loqueris,
 Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mæstum
 Vultum verba decent: iratum plena minarum:
 Ludentem, lasciua: seuerum, seria dictu.*

Format

RAMEA RESOLVTIO.

17

*Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum: iuuat aut impellit ad iram:
Aut ad humum mærore graui deducit, & angit:
Pòst effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta:
Romani tollent equites, peditesq; cachinnum.
Intererit multum Dauusne loquatur an Herus:
Maturusne senex, an adhuc florente iuuenta
Feruידus: an matrona potens, an sedula nutrix:
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli:
Colchus, an Assyrius: Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere, aut sibi conuenientia finge
Scriptor. Honoratum si fortè reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer,
Iura neget sibi nata: nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, inuictaq;: flebilis Ino:
Persidus Ixion: Io vaga: tristis Orestes.
Si quid inexpertum scenæ committis, & audes
Personam formare nouam: seruetur ad imum
Qualis ab incepto processerit: & sibi constet,*

RESOLVTIO DIALECTICA.

D*Esriptas)* Confirmatur præceptum à negato hoc adiuncto, proprio decoro, ad negationē subiecti. Oportet poëtam necessariò decorū seruare: aliàs ei nomē poëtæ iure adimitur. *Cur nescire)* Amplificatur confirmatio ab adiuncta turpitudine & stultitia. Quod pudor uitiosus & turpis sit, potius per causam pudoris aliquid nescire, quàm pudore seposito liberè inscitiam profiteri: eaque quæ ignorantur addiscere. *Versibus exponi)* Generalis hæc fuit confirmatio, seruandum esse decorum poëtæ, ex doctrina subiecti & adiuncti extracta: quæ nunc sequun-

d tur

tur ab argumento speciei & generis petuntur. Specialia enim sequuntur argumenta, quibus coniunctis aut seorsim positis, præceptum corroboratur.

Primum Speciale pro decoro argumentum est ex decoro pronunciationis & elocutionis.

In elocutione & pronunciatione est seruandū decorum:

Præceptū igitur docens seruandū decorum est firmum.

Antecedens prolixè rationibus hisce insequentibus tanquam fulcris stabilitur.

Versibus exponi) A dissentanea elocutione & pronunciatione Tragœdiæ & Comœdiæ. Comœdia & Tragœdia nec debent nec possunt eodē ornatu & uoce pronunciarī. Sed quemadmodum tragœdia, qualis est fabula de cœna Thyestis non debet placidis uerbis exponi: sic neq; comœdia acerbis & altisonis. *Singulis*) Conclusio est huius rationis cum præcepto conueniens. Quod singula suum locum & tempus postulent & possideant. *Interdum*) Correctio est præcedentis præcepti: licêre tamen, rebus sic postulâtibus, ut comœdia aliquid spiraret tragicum: & contra.

Amplificatur autem permissio, & cōfirmatur exemplo Chremetis & alterius personæ in Tragœdia.

Chremes Terentianus cum fratre Clitiphone sæpius tragico more delitigat & acerbius in fratrem inuehit: ac etiam sæpius persona tragica mitius loquitur:

Ergo de præcepti seueritate in elocutione & pronunciatione aliquid remittitur.

Telephus & Peleus) Alio pacto confirmatur decorum in elocutione & pronūciatione ab effectis: q; poëmāte mouēdus sit spectator & auditor: idq; per exēpla Telephi & Pelei illustratur: quibus exulibus necesse erat uerba magnifica & regalia quibus reges uti soliti erant, proijcere & deponere: ut sua querela ad misericordiam erga se exercendam
alios.

alios commouerent. *Non satis est pulcra*) Secundū speciale argumētum pro decoro seruādo, est à decoro in affectibus sumtum. Quod nō sit satis ut decorū in elocutione & pronūciatione seruetur poēmaq; doctum sit: nisi etiam sit patheticum, suaue, gratum: & ita adcomodatum, ut auditoris animum hūc illūc deducat: quod sequentibus argumentis confirmatur.

Vt ridentibus) Ab adiuncto humanorum affectuum.

Humani affectus similibus visis commouentur:

Ergo similes erunt in oratione affectus, quales in animis excitari cupimus: decorumq; est seruandum.

Vt ridentibus) Antecedētis uis est: specialiū affectuū recitatione amplificata. *Si vis me*) Consequēs est, quamuis prius positū clarè satis patet. *Telephe vel Peleu*) Alia huius præcepti confirmatio seu illustratio ex factis Pelei & Telephi contrarijs: eorumq; contrarijs adiunctis.

Telephus & Peleus in Tragædijs nullam affectuum rationem habentes, aut somnum conciliant auditoribus, aut seipsos deridendos propinant:

Ergo cauēdo ne id vsuueniat, affectuū decorū seruādū est.

Tristia mæstum) Amplificatur præceptū enumeratione quorundā affectuū: unā cum sibi congruentibus rebus, & causa eorū efficiente principali & subiecto, anima humana: quæ à natura ad omnia formanda affectuū genera eaq; suscipiēda est formata & adcomodata: lingua nūciā & interprete. *Si dicentis*) Repetitur cōfirmatio à contrarijs effectis eorumq; adiunctis, & derisione poētæ parta neglectis affectibus: eaq; per distributionem P. R. in equites & pedites exornatur. *Intererit multum*) Tertiū speciale argumentum de decoro, in cuiusque personæ proprietate & conditione, seruando, sumitur à diuisione personarum per uaria adiuncta: & subiecta.

d 2 Interest

Interest multum personarum vitæ genus perspectum habere & dignitatem: ut sit ne persona seruus an herus: matrona an ancilla: nobilis, an rusticus, an ciuis.

Interest multum personarum ætatem cognoscere: ut sit ne senex an iuuenis.

Interest multum personarum patriam nationemq; dignoscere: ut sit ne inhospitalis Colchus, an Assyrius astutus & callidus: Argiuis audax, felix, an Thebanus infelix, imperitus, timidus.

Ergo decorum personarum est seruandum: & cuiuslibet sua tribuenda sunt.

Aut famam sequere) Amplificatur amplius confirmatio, per distributionem in alia quædam adiuncta à tempore sumpta: quæ sit uel uetus uel noua: & quod in utraq; seruandum sic suum decorum. *Honoratum si*) In persona usitata seruandum esse decorum exemplis demonstrat. Si Achilles in poemâ introducatur, debet esse impiger, iracundus: quicquid nullis se legibus astringi patiat: quin omnia speret se fortitudine & armis posse acquirere & patrare. *Sit Medea*) Medea erit, in poemâ introducta, ferox, inuicta, qualis ab alijs est usurpata. *flebilis Ino*) Ino erit flebilis & tristis. Ixion astutus, callidus, perfidus, &c. *Si quid inexpertum*) In fingendis nouis personis seruandum esse decorum demonstrat ex adiunctis.

Persona nuper ficta non debet esse sui dissimilis: sed talis ad extremum seruetur qualis ab initio producta erat: Ergo personarum decorum seruandum est.

RESOLVTIO RHETORICA.

Colores) Metaphora à pictoribus ad poetas. Estque interrogationis addubitatio, quod poeta secum delibet. *Cur cur*) Anaphora. *salutor*) Synecdoche speciei: pro uocor. *res comica: versibus tragicis*) Metonymia adiuncti:

adiuncti: res comica dicitur placida & tranquilla qualis comicis erat usitata. Sic uersus Tragici, id est, tragœdiæ scriptoribus usitati. *Indignatur*) Metaphora ab hominibus. *focco*) Ex adiuncto comœdiarũ focco intelligitur, per Metonymiã adiuncti, Comœdia. *cœna Thyestæ*) id est, materia tragica qualis est ea de cœna Thyestæ: Synecdoche speciei. *comœdiatollit*) Metonymia subiecti: pro persona in comœdia. *pedestri*) Metaphora à tenuis fortunæ hominibus. *ampullas*) Metaphora à uasis uitreis more bullarũ inflatis & tumētibus. *Sesquipedalia*) Metaphora à rebus quibus quãtitates mēsurantur. *tetigisse*) Synecdoche speciei, pro mouisse. Est etiã Metaphora, quod querelã dicatur alicuius cor motum, à rebus animatis ad inanimatas. *dulcia*) Metaphora à saporibus. *Sunto agunto*) Epistrophe. *ridentibus arident*) Paranomasia. *flere flentibus*) Polyphton, utroque à fleo deducto. *Si vis*) Apostrophe ad poëtam aut ad Pisones. Ponitur etiam numerus singularis, TV, pro quouis poëta per Synecdochen speciei. *infortunia*) id est, dolores quos ex aduersa fortuna conceperas: Metonymia causse efficientis. *ledent*) id est, mouebunt, Synecdoche speciei. *Telephe & Peleu*) Apostrophe nō ad hæc personas sed ad eos qui in scena horũ personas repræsentant: ut sublit Metonymia subiecti, *aut dormitabo aut ridebo*) Synecdoche speciei: dormitabo pro tædio afficiar: ridebo pro quouis pacto contemnam & deridebo. *aut aut*) Anaphora. *Tristia Seria*) Similes soni in principio & fine Epanalepsin constituunt. *nos*) intelligitur noster animus: Synecdoche integri. *deducit ad humũ: effert animi motus*) Metaphora à corporeis quæ aut efferuntur aut ad terrã deprimuntur. *Fortunis Fortunarum*) Polyphton. *absona*) incōuenientia: Synecdoche speciei. *fortunis*) pro omnibus eius adiunctis similis speciei Synecdoche.

doche. *Equites peditesq;*) Propter similes cōtinuos sonos in eadem sententia, Epizeuxis. *tollent cachinnum*) Similis Synecdoche speciei: pro quouis modo cōtemnendi & deridēdi. *Maturus*) Metaphora à frugibus. *an*) Sæpius repetitū, est Anaphora. *feruidus florente iuuenta*) Periphrasis iuuenis per Metonymiā causiæ, feruorem. *Iura sibi nata*) Metaphora ab animatis quæ nascuntur.

VI. PRAECEPTVM.

Difficilius esse materiã publicam, cōmunem, omnibus æq; liberam, sed tamen nondū tractatam sibi tanquã propriam diligentia uendicare: quam ab alijs tractatam imitari, scripturus carmen perpendito.

Difficile est propriè communia dicere: tuq;

Rectius Iliacum carmen deducis in actus:

Quam si proferres ignota, indictaq; primus.

Publica materies priuati iuris erit, si

Nec circa vilem, patulumq; moraberis orbem:

Nec verbum verbo curabis reddere fidus

Interpres: nec desilies imitator in arctum:

Vnde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex:

Nec sic incipies, vt scriptor cyclicus olim,

Fortunam Priami cantabo, & nobile bellum.

Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?

Parturient montes: nascetur ridiculus mus.

Quantò rectiùs hic qui nil molitur ineptè?

Dic mihi Musa virum, capta post tempora Troia,

Qui mores hominum multorum vidit, & vrbes.

Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem

Cogitat, vt speciosa dehinc miracula promat,

Antiphatem, Scyllamq; & cum Cyclope Charybdin.

Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri:

Nec

*Nec gemino bellum Troianum orditur ab ouo.
Semper ad euentum festinat: & in medias res
Non secus, ac notas, auditorem rapit: & qua
Desperat tractata nitescere posse, relinquit.
Atq; ita mentitur: sic veris falsa remiscet,
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.*

RESOLVTIO DIALECTICA.

DE huius præcepti sententiâ tanquam pro aris & focis: strenuè inter se pugnant, omnes ad unum interpretes: occasione ex uerbis, *Publica & priuata*, sumta. Ego eorum controuersia posthabita quid mihi uideatur legislator noster agere (sine eorum tamen contumelia) libertate philosophica dicâ. Docturus Horatius poëtâ longè se se facilius inuēta expolire: quàm abstrusa & occulta è tenebris eruere & forma cōdecorare: ueritus est ne omnium animos ab excogitandis nouis deterreret & propelleret: suis itaq; uerbis aliquâ adijcit mitigationē seq; in hac uia noua eruenta ducem præbet. Hæc mea interpretatio in qua cōmune & publicū pro eodē acceptū uolo, quam uerè cum auctoris mente, quamuis ab alijs interpretibus dissentiat, congruat, sequentiâ demonstratura spero. *Difficile est*) Probatio huius præcepti sumitur ab exemplo speciali. Facilius est Troianum bellum ab Homero descriptū in actus commutare: quam de nouo id fecisse. *Publica materies*) Correctio est præcepti amplificata quibusdā adiunctis & cautionib. quibus obseruatis, pro difficili, facile fit præceptum.

Si non circa vilem) i. cautio: ne poëta ex publica & communi materia, propriam priuatamq; facturis, nimius sit in rebus læuioribus ac uilioribus: sed sententias persequatur aut aspergat, non de medio aut triuio, nec ex materia publica, uerum de philosophorum fontibus depromtas.

Nec

Nec verbum verbo) I I. Non retinebit quodlibet uerbū uulgò notum: nec eandē in materia tractanda methodum: ne magis uideatur interpretem quàm poëtam agere, cui quiduis audendi licentia prius facta est.

Nec desilies) I I I. Non temerè se in quāuis digredien- di occasionem conijciat, ne precipitetur & ad propositum redire præ pudore aut lege operis seu argumento ipso ne- queat. Quod si stulta quadā confidentiā fecerit: simia aut ridiculus imitator uerius quàm poëta appellari meruit.

Nec sis incipies) I I I I. Cū fastu nō faciet dicendi initiū. Huius probatio cautionis petitur à dissimili exemplo poëtae alicuius cyclici ciuitates circūeuntis ac carmina sua recitantis. Nam Antimachum hīc intelligi prohibet Cice- ronis in Claris oratoribus de eo commendatio.

Scriptor Cyclicus fastuosè in poëmatis exordio pollicens se scripturum de bello Troiano, fortunisque Priami, se alijs ridendum obtulit:

Ergo exordia erunt humilia & sine fastu.

Quid dignum) Antecedentis probatio est, quod in ipso progressu non est præstitum aliquid dignum tanto hiatu, promissis, & iactatione.

Parturient) Amplificatur probatio quod scriptor ille sit factus exemplum prouerbij: *Parturient montes, &c.*

Quantò rectius) Alia probatio ab exemplo Homeri.

Qui fulgorem ex fumo dat, non fumum ex fulgore: & à minoribus initium faciens ad maiora progreditur rectè facit nihilq; ineptè molitur.

Homerus talis est initio Carminis de Vlysse:

Ergo rectè facit: & per consequens exordia ad eius pro- batum exemplum erunt sine fastu humilia.

Quantò rectius) Propositio est, amplificata tribus car- minibus: *Non fumum ex fulgore, &c.*

Dic

Dic mihi Musa) Assumptio est. Exordiū enim humile est, quod Odyssea describitur in initiū sumat ab Vlyssis erroribus & nauigatione: interea tamē narrationibus longē elegantioribus aspersis de Antiphate Liestrygonum rege αὐθρωποφάγω, Scylla, Charybde, Cyclope, &c.

Necreditum Diomedis) v. cautio est. Non debet exordiū esse nimis longē petitum: cuius ratio sumitur ab exemplo Homeri.

Homerus decantaturus bellum Troianum non nimis longē à natiuitate Helena & pollucis ex ouo exordiū petit: sed ab ira Achillis:

Ergo ad eius exemplū exordia non erūt procul repetita.

Semper ad euentum) v. i. Cautio est de narratione. Narratio debet esse breuis ut ad finē perueniatur. Debet esse elegans, ijs demtis, quæ nullum ornatū & nitore admittunt. Debet esse sibi consimilis & cōsentanea ab initio, per medium, ad finem: siue ueris siue uerisimilibus rebus constet.

RESOLVTIO RHETORICA.

T^{v. 3}) Apostrophe cum Synecdoche speciei, id est, quis quis es carmen cōpositurus. *deducis*) Metaphora à corporeis. *orbē*) Allegoria ab ijs qui in curriculo uel spira continuò currebant: unde discedere non integrū fuit. *Verbum verbo*) Polypoton. *nec nec*) Anaphora. *imitator in arctum*) Allegoria ab eodē cursus genere: nō esse temerē in digressiones incumbēdum: ut nec temerē cursori in arctum locū metæ discurrendū est, unde uix aut ne uix quidē se expediuerit. *Fortunam*) Prosopopeia. *Quid dignum*) Addubitatio. Est etiā Metaphora ab ijs qui magno spiritu & anhelitu in rebus magnis utuntur: Aut etiā à fabula de monte, qui parturiens hiscere dictus est. *Parturient*) Allegoria ab animantibus: una cum Hyperbole: cuius occasionem dedit fabula Aesopi de rusticis ridiculē montem parturire

e turire

curire & grauidum esse, persuasum habentibus. *Dic mihi*)
 Prosopopœia Homeri. *fumum*) Metaphora à rebus com-
 bustis: in quibus post fulgorem fumus remanet. *fumum fu-
 mo*) Polyptoton. *miracula*) *θαύματα*: Synecdoche speciei
 pro qualibet præstanti re, admiratione digna. *Nec Nec*) A-
 naphora. *à gemino ouo*) pro natiuitate Helenę & Pollucis
 ab ouo progenitorum Metonymia causſæ materialis. Pla-
 cet interpretibus hic poni Hypallagen quod ab uno ouo
 Helena & pollux duo progeniti sint. *rapit*) Metaphora.
nitescere) Metaphora à ferro rubigine obducto, quod tra-
 ctatum & usurpatum splendescit & nitorem recuperat.
Primo) Climax seu gradatio: unâ cum Polyptoto.

VII. PRAECEPTVM.

POëta τὸ πρῶτον seu quid singulis ætatibus decorū sit
 & conueniat, exputato: & exputatum in carmine
 obseruato.

*Tu quid ego, & populus mecum desideret, audi,
 Si plauseris eges aulae manentis, & vsq;
 Sessuri, donec cantor, vos plaudite, dicat:
 Aetatis cuiusq; notandi sunt tibi mores:
 Mobilibusq; decor naturis dandus, & annis.
 Reddere qui voces iam scit puer: & pede certo
 Signat humum: gestit paribus colludere: & iram
 Colligit, ac ponit temerè: & mutatur in horas.
 Imberbis Iuuenis tandem custode remoto,
 Gaudet equis, canibusq; & aprici gramine campi,
 Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
 Utilium tardus prouisor, prodigus æris,
 Sublimis, cupidusq; & amata relinquere pernix.
 Conuersis studijs, etas, animusq; virilis*

Quærit

*Querit opes, & amicitias: inseruit honori:
 Commisisse cauet, quod mox mutare laboret.
 Multa senem circumueniunt incommoda: vel quòd
 Querit, & iuuentis miser abstinet, ac timet uti:
 Vel quòd res omnes timide, gelideq; ministrat:
 Dilator, spe longus, iners, auidusq; futuri,
 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
 Se puero: censor: castigatörq; minorum.
 Multa ferunt anni venientes commoda secum:
 Multa recedentes adimunt: ne fortè seniles
 Mandentur iuueni partes, pueroq; viriles.
 Semper in adiunctis æuoq; morabimur aptis.*

RESOLVTIO DIALECTICA.

S*I plausoris) Ratio huius præcepti de seruãdo & uarian
 do, pro ratione ætatum, in personis decoro, est sumpta
 ab effecto spectatorum id postulantium: & adiuncto
 poëtis desiderio, ut spectatores ad finem fabulæ præsentis
 maneat. Quia uerò nullum carminis genus Romanis
 notius erat drammatico: uisum est per illud hoc præceptũ
 aliã omnibus commune exponere.*

*Spectatores fabularum postulant & exigunt seruand
 um decorum & mutandum, pro ætatis ratione, in
 personis:*

Ergo id præstari necesse est.

Poëta præpositũ est retinere spectatores ad finem fabulæ:

Ergo decorum personarum seruandum est.

Ratio cõclusionis in hoc Enthymemate potest sumi ex
 priori argumentatione seu primo, in hoc præcepto, carmi-
 ne: quod spectatores qui retinendi sint à poëta id deside-
 rent: eisq; hoc facto nihil gratius. Sunt nihilominus hïc
 duo syllogismi diuersi: quorum consequentiã ratio ex se-
 quentibus firmiter robor petet.

Reddere qui voces) Amplificatur, aut si maius confirmatur præceptū per locum distributionis: quatuor præcipuis, & in fabulis usitatis ætatū speciebus, cum suis adiunctis, recensitis.

1. Aetas adolescētia hic describitur à suis adiunctis, lusu, inconstantia, iracundia.

Imberbis iuuenis) 11. Aetas Iuuenilis describitur suis adiunctis: ut sunt, uoluptas: studiū uenandi, canes & equos alendi: ludorū & spectaculorū exercitiū: procliuitas ad corruptionē uitæ & morum: impatientia admonitionum: rerum necessariarum non curātia: prodigalitas: Superbia: Cupiditas, ἀψυχρία seu εὐμεταβολία.

Conuersis studijs) 111. Aetas est uirilī: cuius adiuncta sunt, prioribus ferē contraria, diligentia in conquirendis diuitijs, facienda pecunia, conciliandis sibi amicis, & acquirendo honores: prudentia, ne quid admittat quod olim cū dedecore & pœnitentia est retractandum & dolendum, & in quo dicendum non putāram.

Multa senē) 1111. ultimæ ætatis, senilis, adiuncta sunt: que tamen laudem non merentur, parsimonia rerū cum labore acquiratarū, timiditas, tarditas, procrastinatio seu perendinatio: spes perpetua semel de re aliqua percepta, aut longinqua sperans, cum tamen breue uitæ spatium ei sit reliquum: inertia: cupiditas & amor futurorū, & imprimis longæ uitæ: etenim senes imprimis sunt πολλοί: querimonia: præteritorum odiosa cōmemoratio: presentium uana reprehensio & castigatio. Ex hisce adiunctis ætatum in abstracto expositis facile uidere est, quid quamlibet ætatem deceat: quid uē deceat. *Multa*) Repetitio est præcepti, ætatum adiuncta mutabilitate, exornata: cui etiam tribuendum magna ex parte est quod alia aliam ætatem adiuncta deceant & exornent.

RESO.

RESOLVTIO RHETORICA.

T^V) Apostrophe ad Pisonē seu ad poētā quemcunq;
plausoris) Metonymia adiuncti pro spectatore. *eges*)
 id est, cupis, Synecdoche speciei. *aulæa*) Metonymia
 adiuncti pro fine. Nam sine fabulæ imposito aulæa depo-
 nebantur. *vos plaudite*) Prosopopeia mimi seu actoris.
Annis) Metonymia adiuncti: significantur enim homines
 per annos mobiles: quod annis progredientibus homines
 mutantur. *Signat humum*) id est, uestigia in terram impri-
 mit: pro incedere Metonymia adiuncti. *colligit ac ponit*)
 Metaphora à rebus corporeis. *Horas*) Synecdoche speciei
 p̄ quouis tēpore. *gramine Aprici Cāpi*) Metonymia subie-
 cti, pro ludis qui in Aprico & aperto cāpo instituuntur &
 peraguntur. *Cereus*) Allegoria à Cera. *asper*) Metaphora
 à corporeis. *æris*) æs pro pecunia Metonymia causæ ma-
 terialis. *Circūueniunt*) Metaphora à re militari. *vel quod*
vel quod) Anaphora. *gelidè*) Metaphora à rebus corpo-
 reis ad actiones. *Spe longus*) Metonymia subiecti, id est,
 spem cōceptam tardè deponens: ut etiam tardè concepta
 est. *Multa Multa*) Anaphora.

VIII. PRAECEPTVM.

POëmatis drammatici cognitio, poētæ seriò curæ &
 cordi esto.

Aut agitur res in scenis: aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quàm, quæ sunt oculis subiecta fidelibus: & quæ
Ipse sibi tradit spectator non tamen intus
Digna geri, promes in scenam: multa q̄, tolles
Ex oculis, quæ mox narret facundia presens.
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palàm coquat exta nefarius Atreus:

e 3 Aut

Aut in auem Progne uertatur: Cadmus in anguem.
Quodcunq; ostendis mihi sic, incredulus odi.
Néue minor quinto neu sit productior actu
Fabula: quæ posci vult & spectata reponi.
Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit. Nec quarta loqui persona laboret.
Actoris partes chorus, officiumq; virile
Defendat: neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducatur, & hereat aptè.
Ille bonis faueatq; & concilietur amicè:
Et regat iratos: & amet peccare timentes.
Ille dapes laudet mensæ breuis: ille salubrem
Iustitiam, legesq; & apertis otia portis:
Ille tegat commissa: deosq; precetur, & oret:
Vt redeat miseris, abeat fortuna superbis.
Tibia non, ut nunc, orichalco iuncta, tubaq;
Aemula: sed tenuis simplexq; foramine pauco
Adspirare, & adesse choris erat utilis, atq;
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu.
Quò sanè populus numerabilis, utpote paruus,
Et frugi, castusq; verecundusq; coibat.
Postquam cœpit agros extendere victor: & urbem
Latiorem amplecti murus: vinoq; diurno
Placari Genius festis impunè diebus:
Accessit numerisq; modisq; licentia maior.
Indoctus quid enim saperet, liberq; laborum,
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic prisca motumq; & luxuriam addidit arti
Tibicen: traxitq; vagus per pulpita vestem.
Sic etiam fidibus voces creuère seueris:
Et tulit eloquium insolitum facundia præceptis:
Vtiliumq; sagax rerum, & diuina futuri

Sortilegis

RAMEA RESOLVTIO.

3^E

Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
 Carmine qui tragico vilem certauit ob hircum,
 Mox etiam agrestes satyros nudauit, & asper
 Incolumi grauitate iocum tentauit: eò quòd
 Illecebris erat, & grata nouitate morandus
 Spectator, functusq; sacris, & potus, & exlex.
 Verum ita risores, ita commendare dicaces
 Conueniet satyros: ita uertere seria ludo:
 Ne, quicumq; Deus, quicumq; adhibebitur heros,
 Regali conspectus in auro nuper, & ostro,
 Migret in obscuras humili sermone tabernas:
 Aut, dum vitat humum, nubes, & inania captet.
 Effutire leues indigna Tragædia versus:
 Vt festis matrona moueri iussa diebus,
 Intererit satyris paullum pudibunda proteruis.
 Non ego inornata & dominantia nomina solùm,
 Verbaq; Pisones, satyrorum scriptor amabo:
 Nec sic enitar tragico differre colori,
 Vt nihil intersit Dauúsne loquatur, & audax
 Pythias, emuncto lucrata Sinone talentum:
 An custos, famulusq; dei Silenus alumni.
 Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quiuis
 Speret idem: sudet multum, frustra q; laboret
 Ausus idem: tantum series, iuncturaq; pollet:
 Tantum de medio sumtis accedet honoris.
 Siluis deducti caueant, me iudice, Fauni:
 Ne, velut innati triuijs, ac penè forenses,
 Aut nimium teneris iuuenentur versibus vnquam:
 Aut immunda crepent ignominiosaq; dicta.
 Offenduntur enim, quibus est equus, & pater, & res:
 Nec si quid fricti ciceris probat, & nucis emtor,
 Aequis accipiunt animis donantúe corona.

Syllaba

Syllaba longa breui subiecta, vocatur Iambus,
 Pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
 Nomen Iambeis, cum senos redderet ictus:
 Primus ad extremum similis sibi. non ita pridem,
 Tardior ut paullo, grauiorq; veniret ad aures,
 Spondeos stabiles in iura paternae recepit.
 Commodus & patiens: non ut de sede secunda
 Cederet, aut quarta socialiter. hic & in Atti
 Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
 In scenam missos magno cum pondere versus
 Aut operæ celeris nimium, curaq; carentis,
 Aut ignoratæ premit artis crimine turpi.
 Non quiuis videt immodulata poemata in dex:
 Et data Romanis venia est indigna poetis.
 Iccircò ne vager, scribamq; licenter: an omnes
 Visuros peccata putem mea tutus, & extra
 Spem veniæ cautus? vitæ deniq; culpam:
 Non laudem merui. vos exemplaria Græca
 Nocturna versate manu versate diurna.
 At nostri proavi Plautinos & numeros, &
 Laudauere sales. nimirum patienter utrunq;
 Ne dicam stultè, mirati: si modò ego, & vos
 Scimus in urbanum lepido seponere dicto:
 Legitimumq; sonum digitis callemus, & aure.
 Ignotum tragica genus inuenisse camæna
 Dicitur, & plaustri vexisse poemata Thespi:
 Quæ canerent, agerentq; peruncti fecibus ora.
 Post hunc personæ, pallæq; repertor honestæ
 Aeschylus, & modicis instrauit pulpita tignis:
 Et docuit magnumq; loqui nitiq; cothurno.
 Successit vetus his comædia, non sine multa
 Laude: sed in vitium libertas excidit, & vim

Dignam

*Dignam lege regi. lex est accepta, chorusq;
Turpiter obtulit, sublato iure nocendi.*

RESOLVTIO DIALECTICA.

Preceptum hoc de cognitione drammatici poëmat^{is} non est aperte à nostro legislatore promulgatum: sed per sua adiuncta, effecta, caussas, &c ita determinatum & definitum: ut ijs collectis artificio inductionis, etiam defunctorie in dialectica uersato satis innotescat, quid sibi hisce nouem rebus uelit.

Aut agitur res) 1. Descriptionis poëmat^{is} drammatici pars est ex adiunctis: Quod non omnia que spectatoribus significanda & demonstranda sint, peragi debeant in scena & in obtutum populi uenire, sed ab histrione quasi intus acta renunciari. Tractatur autem hoc adiunctum per prolepsin, argumento sumto ex comparatione uaria eorū que aguntur & referuntur, pro diuersis effectis.

Res subiecte oculis fidelibus, quasq; sibi ipsemet spectator tradit, magis eum mouent quam que per aures accipiuntur:

Ergò contrarium parti huic faciendum est.

Respondet poëta non sufficere hunc finē ut quouis pacto fabula moueat auditorē: sed specialius esse descendendum, enitendumq; ne odiū pro amore sibi conciliet actor: & spectatoris animum sibi amicum reddere proponens, eum à se longè alienū faciat. Antecedens itaq; prolepsis non est ἢ τῶν αὐτῶν: cū ex genere particulariter posito speciem quamlibet aduersarius apposuerit.

Nec pueros) Confirmatio est huius partis ab exemplis, cum adiuncto odio.

Medeam suos pueros in scena trucidātem auersatur, & odit spectator, tanquam improbam & nefariam. Atreum coquentē palam extra humana spectator odio
f   prosequi-

prosequitur: quod res impias & inhumanas peragat. Progne si in auem se conuerti posse demonstrare uoluerit, aut Cadmus in anguem, odium spectatorum sibi lucrifecerint: quod ἀπίθωα & ἀδύατα tentare dicebuntur:

Ergo haec & similia non debent palàm geri, sed sola oratione spectatoribus deferri.

Néue minor) 2. à partibus: ne aut pluribus aut paucioribus quam quinque constet actibus.

Huius confirmatio sumitur à fine: ut placeat spectatoribus, gratiamq; sibi paret.

Fabula in hunc finē recitatur, ut placeat spectatoribus:

Ergo nec erit iusto longior, nec breuior.

Nec Deus intersit) 3. ab adiunctis: ad diuinā opem non esse in fabulis confugiendum ut dii intersint: nisi res in tam angustum deducta fuerit discrimen, ut humanis consilijs, & ope expediri nequeat.

Nec quarta loqui) 4. ab adiunctis: ne plures personæ uno eodemq; tempore in scenā prodeant locuturae, quam tres. Quod si quarta accedat, id permissum erit, ut annuat, aut mandatum accipiat.

Actoris partes Chorus) 5. ab adiuncto choro: qui per plurima sua effecta specialia describitur.

Chorus personā actoris unius sustinebit, eiusq; officiū obibit. Chorus in ipsis medijs actibus non intercinet: nisi aliquid proposito ualde homogeneum & accommodatum reperire possit. Chorus bonis fauere debet, eorumq; gratiam sequetur. Chorus diligentē operam collocabit, ut iratorum animos ad tranquillitatē reducat, eosq; sedet. Chorus amabit eos, qui peccata, uirtutis amore, prosequuntur & fugiunt. Chorus parsimoniā laudibus ornabit. Chorus iusticiam, qua Rerumpub. status incolumes conseruātur, laudabit.

laudabit. Chorus pacem & ea quæ ad pacem spectant spectatori cōmendare meminerit. Chorus taciturnitatis uirtute debet esse ornatus & conspicuus. Chorus miserorū fortunam miserabitur: & in superbos conuitia effundet.

Tibia non ut nunc) ἡ. ab adiuncta tibia: quæ describitur ab argumento dissimilitudinis inter ueterem & nouam tibiam. Protasis est. Tibia quæ olim usitata erat in fabulis, tenuis erat & simplex, paucis foraminibus: hoc solū fine adhibita, ut choris esset inter canendum auxilio, quo facilius theatrū totum impleretur. Antapodosis est. Ea quæ nūc adhibetur longè diuersa est: orichalco iuncta: tubæ parum aut nihil magnitudini cedens.

Quò sanè populus) Augetur dissimilitudo ueteris & nouæ tibie, cōparatione dissimilium adiunctorū & effectorum populi Ro. quæ sunt tanquā causæ prioris dissimilitudinis. Quemadmodum P. R. in principio paruus, castus, uerecundus cōueniebat ad spectandas fabulas: postea uerò dilatato, frequentibus uictorijs, imperio, cœpit interdium, immò festis diebus lautè epulari, & Genio, gulæq; impunè indulgere: quòd antea inhonestum fuit, opusq; censorium existimabatur: Sic tibia per suum artificem dilatari & adornari cœpta est: eiq; ac artifici ad pristinā artem saltationes luxuriosæ, & ornatus superflui additi sunt.

Indoctus quid enim) Causa ἡγοραστικῆς huius postremæ dissimilitudinis, seu mutati P. R. & accrescentis licentiæ additur: imperitia mixti populi, & corruptum iudicium: quibus prohibitū & factum est, quo minus, rectum à prauo, urbanus à rustico, turpis ab honesto discerneretur.

Sic etiam fidibus) ἀντιπρόδοσις est huius dissimilitudinis: maiorum collatione tanquam gradatione illustrata. Non solum id tibicini aut tibie usuuenit: uerum etiam citharæ chordæ plures sunt additæ. Nec sola cithara id sibi sumfit:

f 2 uerum-

uerumetiam ipsa facundia, aut homines facundi, nouam & inflatam quandam eloquentiam sibi uendicarunt. Nec id solum facundia experta est: uerum sententiae philosophicae prius utiles & iucundae in fabulis, tantam mutationem subierunt, tantamque sapientiam & obscuritatem affectarunt, ut ab oraculis delphicis parum aut nihil distare sibi uiderentur: sed deorum oracula appellari digna: ipseque poeta Deus & Apollo se saluari appeteret.

Carminē qui tragico) 7. ab adiunctis Tragoediae Satyris: quos uarijs argumentis describit. A fine. Satyri in Tragoedias introducti sunt, sine ullo faciei tegumēto & persona: ut (illæsa tamen tragica constantia) his dicacitas & seueritas tragica, eorumque iocis & salibus demulceretur & cōdideretur: spectatorisque animus defatigatus moraretur & recrearetur. *Verum ita*) Correctio est præcedētis descriptionis Satyrorum: ita nempe admiscenda esse, à Satyris, iocis seria, ut personarum decorum saluum maneat: ne qui iam Deum aut Heroem quendam representabat, iam mox caupo aut homo plebeius uideatur: Aut dum id uitiū fugit nimium se extollat. Sententia est. Satyrus ita suum officium tuebitur, ne nimium se demittendo personae comicae partes suscipiat, aut se nimium extollendo tragicus aut persona tragica fiat.

Effutire leues) Satyrorum ab effectis descriptio. Satyrus non debet in Tragoedia, quæ id acerbè fert, effutire leues uersus. *Vt festis*) Amplificatio huius partis sumit à simili.

Pudica matrona cui necessario saltandum est diebus festis, saltat quidem sed non proscripto pudore:

Sic igitur Satyrus admittet in tragœdia lasciuiam: modo & pudore reseruat.

Non ego inornata) Ab effectis. Satyrus non semper utitur uerbis dominantibus & proprijs quæ sine ornatu sententiam

tentiam suam acceperunt: sed etiam postulātibus circumstantijs translata adferet: fucum & ornatum suæ orationi addet. *Non sic enitar*) Similiter ab effectis. Satyrus non adeo supersticiosè humili orationis generi studebit, ut à Tragica persona differat: quin etiam recordetur se à persona comica diuersum esse. Sententia est. Satyrus nec nimis humile dicendi genus ut comicum, nec nimis grande ut tragicum usurpabit.

Vt nihil) Amplificatio est ab exemplis. Cogitanda Satyro est differentia, quādo personæ comicæ ut Dauus & Pythia, quando tragicæ ut Silenus Bacchi seruus, loquantur.

Ex noto fictum) Alia pars descriptionis Satyrorū ex subiecto carmine eiusq; materia & forma: ac Satyrorum in eo componendo artificio.

Satyri ex re nota, uita communi & omnibus obuia cantum suum euoluent: qui tamen ita disponendus est, ut cuius facilis imitatu appareat: sed id periclitantes, frustrentur. *Tantum series*) Amplificatio est ab ordinis commendatione: quod eius tanta sit uis & efficacia ut eius opera quæ facilima appareant: difficilima expromtu sint.

Siluis deducti caueant) Alia pars descriptionis Satyrorū seu eorum uicem suppleantium Faunorum, à subiectis uerbis cum eorum adiunctis. Fauni non usurpabunt uerba omninò delicata & honesta.

Ne uelut) Ratio est ex adiunctis: ne uideantur in triuijs & medio foro, aut locis ciuitatis celebrioribus nati.

Aut immunda) Nec tamen debent nimis obscœna: ignominiosa & immunda sonare. *Offenduntur*) Ratio est ab adiunctis spectatorum & auditorum: seu ab effecto uerborum quæ proferant. Quod offendant auditores præstantiores, equites, patres, senatores, quibus non semper gratum est, quod uilis sortis hominibus arriserit.

Syllaba longa breui) 8. pars descriptionis dramatici poematis est à materia, forma, notatione, adiunctis. Poema dramaticum constat pede Iambo sexies repetito: unde etiam nomen accepit Senarium. Quod tamen, cum Iambus sit pes citò currens, amisit, uocatumq; est Trimeterum duobus, in metiendis, coniunctis Iambis. Ex materia forma, & notatione. *Non ita pridem*) Adiuncta eius sunt. Iambicū carmen, ut cum maiori grauitate audiretur recitatum, spondaum in locis imparibus recepit. Qui tamen in Plauti & Ennii carminibus trimetris Iambicis rarus apparet: cum ij liberiores mutationes sibi attribuentes, satis esse existimarent, in ultima sede Iambum retinere: in reliquis sedibus, Tribrachum, Anapaestum, Dactylū, &c. promiscuè adhibentes. *In scenam missos*) Descriptioni huic adiungitur admonitio: cautè in scribendo carmine agendum, ne propter abusum alienorum pedum loco Iambi, delicatis auribus perturbatis, malè audiamus. Huius admonitionis sola ratio ponitur: unde hic sensus comminiscendus est. Confirmatur autem à dissimili cum tribus suis adiunctis quæ uituperationem merentur. Grammatica est. Versus Iambicos in scenam nimis tardos spondaeorum interuentu produci, indicat arguitq; poëtam trium criminū reum, nimix festinationis, imperitiæ, negligentix. *Non quiuis uidet*) Admonitioni duæ prolepses opponuntur. Quarum prima est desumpta ex adiuncto siue spectatorum siue poetarum: & ab adiuncta Romanis poëtis licentia.

Non quiuis index aut spectator animaduertit in carmine vitia eaq; iudicat: etsi maximè id faceret, nihilominus uenia & licentia magna permessa est Romanis poetis: Ergo non est necesse superstitiosa quadam diligentia Iambum in Carmine reseruare.

Respondet poëta non propterea licenter & temere hūc illūc,

illuc, sursum deorsum peruagandum & quiduis scribendum. Immo potius existimandum & cogitandum, omnes nostra errata animaduersuros, si quæ in nostris scriptis sint: & ita demum tuti ab ijs erimus. Immo etiã existimandum nos impune non peccaturos, & ita cauti erimus: cum ipsi spem omnem ueniæ nobis præciderimus.

Vitium itaq; fuit in prolepsi contra legem *κατὰ νότον* seu Elenchus contrariorum: cum uenia contraria statuatur diligentia, quæ sunt potius concurrentes causæ boni carminis. In altera autem prolepsis parte, nempe iudicandi imperitia aut negligentia peccatur etiã cõtra legem *κατὰ νότον* & Elenchus causæ est: cum illud iudicij adiunctum pro causa deponendæ negligentia falsò putetur. Quin potius contrarium habebit effectum si ullum nactum fuerit, nempe ad diligentiam adhortationem. *Vitæ deniq;*) Amplificatur responsio per concessionem & per effectorum cõparationem, quæ ex prolepsi & responsione sequuntur.

Qui scribit carmen qualecunq; propter cõcessam sibi ueniam, culpam fortassis uitauerit. At qui diligenter carmen scribit laudem meretur. *Vos exemplaria*) Alia conclusionis amplificatio cum apostrophe ad Pisones: potius græcorum scripta die nocteq; reuoluenda, quam ueniæ confidendum. *At nostri proani*) Altera prolepsis à simili facto maiorum.

Nostri maiores laudauere carmina Plauti & Ennii, quãuis in ijs non est magna habita ratio Iamborum:

Ergo id in nobis reprehendi non potest.

Respondet poëta ex adiunctis istorum factorum: nimia patientia, & stultitia. Maiores stultè id fecisse: modò eius iudicium & bonorum poetarum, in exanimando carmine non sit falsum.

Peccatur itaq; in prolepsi contra legem *κατὰ νότον* fitq; Elenchus

lenchus effecti: cum factum, malum quo bono accipiatur: uituperatione dignum, pro laudabili. *Ignotum tragice*)
 9 & ultima descriptionis pars à causa fabularum efficiente procreante & conseruante.

Causam procreantem fabularum (sed de Tragœdia sola loquitur) statuit poëta Thespin. Cuius poëmata describuntur à subiecto, adiunctis, effecto, fine. Poëmata Thespis fuerunt talia in quibus actores plaustris circum ciuitates circumuecti quosuis obuios scommatis proscindebāt, & extemporanea in quemlibet conuitia profundeabant, in facie facibus peruncti ne dignoscerentur. *post hunc*) Causa conseruans seu perficiens Tragœdiam dicitur Aeschylus. Huius Tragœdię, tanquam perfectiores & nobiliores, describuntur ex adiunctis 4. laruis seu persona: palli: oratione grandiori: cothurno: & subiecto seu scena in qua agebantur. *Succesit uetus*) Hęc de Tragœdię descriptione. Sequitur comœdia. Occasionē inuētę Comœdię à Tragœdia ortam esse docet poëta: quos tamē habuit inuentores tanquam notum ex 1. ser. 4 Satyra relinquit. Inibi enim hoc carmine eius inuentores celebrantur:

Eupolis atq; Cratinus Aristophanesq; poete.

Describitur aut comœdia illa uetus ab effectis & adiunctis. Comœdia uetus in principio sibi magnā laudē parabat iusta sua, reprehēdendi uitia, licentiā contenta. Sed quā mox coepit paullo turpius & sine discrimine nominatim maiores personas cōuellere: & pro licentiā quiduis tentādi libertatem sibi arrogare, orbata laude odiū & ignominia reportauit: Vt merito suo, lege tanquam carceribus contineretur & regeretur: ne quemquam expresso nomine uel licaret aut taxaret: chorusq; priuatus est.

Hęc proluxa satis poëmatis dramatici descriptio cumulatē apertum facit quid in hoc genere poëmatis poëtam scire sit operæpretium. RESO.

RESOLVTIO RHETORICA.

A *Vt, aut*) Anaphora. *agitur acta*) Polyptoton. *irri-
tant*) Metaphora à canibus. *qua qua*) Anaphora.
ex oculis) pro conspectu, Metonymia subiecti. *facun-
dia*) id est facundus, Metonymia adiuncti. *Medea*) No-
tum est, hîc & in sequētibus per Metonymiam subiecti in-
telligi actores non ipsas species. *neue neu*) Anaphora.
nodus) Metaphora à rebus corporeis quæ ligantur. *dapes
mensa breuis*) intelligitur tenue & breue conuiuium per
Metonymiam causæ materialis. *Salubrem iusticiam*) Me-
tonymia effecti: Iusticia enim Respub. salubres conseruat.
apertis otia portis) Periphrasis pacis: cum Metonymia ad-
iuncti. Pacis enim tempore portæ sunt aperte: ut bello clau-
sæ. *Aemula*) Metaphora ab hominibus. *Sedilia*) id est, ho-
minum aures in sedilibus sedentium: per Metonymiam
subiecti. *extendere*) pro amplificare, Synecdoche speciei.
agros) Synecdoche mēbri pro potentia. *Genius*) Metony-
mia efficiētis. Genius dicitur Deus & natura: & hîc accipitur
pro cuiusq; hominis natura. *vino diurno*) Epitheton uini
ab adiuncto, quod interdū bibitum sit. *Sic sic*) Anaphora.
Est etiam hic gradatio ut prius monui. *Facundia*) id est, fa-
cundus, Metonymia adiuncti. *Sortilegis delphis*) id est, ora-
culis quæ Delphis reddebantur, Metonymia subiecti.
Cammine qui tragico) Periphrasis scriptoris tragici ab ef-
fectis. *Ita Ita*) Anaphora. *tabernas*) Taberna pro homi-
ne abiecto, in tabernis uersanti, Metonymia subiecti.
aut dum vitat) Allegoria à rebus corporeis. *moueri*) Sy-
necdoche generis pro saltare. *Non ego inornata*) Allegoria
ab hominibus. *color*) Metaphora à coloribus ornatis re-
bus. *emuncto*) Metaphora ab emungendo naso.
idem idem) Epistrophe. *Tantum tantum*) Anaphora.

g

Triujs)

42 HORATII ARTIS POETICAE.

Triuijs) id est, Medijs locis urbis, Metonymia adiuncti cū significantur loci ornatiores & comiti. *Forenses*) Similis Metonymia pro honestis moribus ornati. *Iuuentur*) Metaphora à iuuenibus lasciuientibus. *Crepent*) id est, recitent Synecdoche generis. *equus, pater, res*) Adiuncti Metonymia pro patres, equites, & diuites. Sic emtor nucis & tosti ciceris, pro homine abiecto & tenuis fortunæ. *pes*) Metaphora à pedibus animalium. *accrescere*) Metaphora. *ictus*) Similis Metaphora ab animalibus. *Iura*) Ab hereditibus Metaphora. *nobilib.*) Bona pars interpretū Ironiā hīc collocant: sed uerisimilius est uocabulum, *Nobilibus*, accipi hīc pro usitatioribus maximeq; notis. P. Victorio uisum est, *mobilibus* reponere. *Non quiuis*) Occupatio cūm prosopopœia. *Vos*) Apostrophe ad Pisones: aut ad omnes poetas. *nocturna*) id est, relegite diligenter per Metonymiā adiuncti: relegēdo enim libros necesse est eos manibus tractare. Ponitur etiam diurna manus & nocturna per Metonymiam adiuncti temporis: cum id noctu & interdiu faciendum sit. *At nostri pro aui*) Alia occupatio. *numeros & sales*) id est, carmina, Metonymia adiuncti. *nimum patienter*) Concessio. *ne dicam*) Præteritio Ironiæ species. *ora*) Synecdoche membri pro facie. *pulpita*) id est, scenas: Eadem Synecdoche. *Lege lex*) Polyptoton.

IX. P R A E C E P T V M.

POema diu multumq; antequam in publicum prodeat, elimator.

*Nil intentatum nostri liquere poetae:
Nec minimum meruere decus, vestigia Græca:
Ausu deserere: & celebrare domestica facta:
Vel qui prætextas vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, clarusue potentius armis,
Quam lingua, Latium, si non offenderet unum:
Quemq; poetarum lima labor: & mora. vos ô,*

Pom.

*Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies, & multa litura coercuit: atq;
Præfectum decies non castigauit ad unguem.*

RESOLVTIO DIALECTICA.

Sententia huius præcepti est, operæpretium esse ut poëta suo poëmati, urfi more sapius lambendo & elimando, formam donet. *nil intentatum*) Prima confirmatio est sumta ab exemplis ueterum poëtarum.

*Latini laudem & gloriam meriti sunt sua diligentia:
Ergo nobis eorum exemplo ei rei studendum est.*

Nec virtute) Secunda confirmatio ab aduersis.

Negligentia et in elimando scripta mora impediunt laudem poetarum: & hoc nomine fugienda:

Ergo diligentia quæ eam promouet est amplectenda.

Antecedēs cōparatione similiū illustrat: pfiteturq; poëta nō plus laudis bello quā studijs acquisitū iri: si pari diligentia instituant. *Vos o Pompilius*) Tertia cōfirmatio ab aduersis & aduersorum dissentaneis adiunctis.

*Poëma non elaboratum nec elimatum reprehenditur.
Ergo elaboratum laudatur.*

RESOLVTIO RHETORICA.

V*estigia*) Metaphora. *Vel qui*) Anaphora est quia bis repetit. *prætextas togatas*) Metonymia adiuncti: pro fabulas in quib. Heroicæ sunt personæ, aut humiles.

Virtute) per fortitudine Synecdoche generis. *armis*) pro bello Metonymia adiuncti. *Latium*) pro hominibus Metonymia subiecti. *Lima labor*) Metaphora à fabris.

vos o) Apostrophe ad Pisones cum exclamatione. *Litura, coercuit*) Metaphora ab arborib. Coercere em̄ est superflua amputare: nec pati arborē ramos latius fundere quam utile sit. *Castigauit*) Metaphora ab animalibus & præcipuē

g 2 homi-

hominibus. Nam castigare est increpare & reprehendere, uitijs demonstratis, ut sequatur postea emendatio. *ad unguem*) Metaphora à marmorarijs, qui æquales lapidum iūcturas & sculpturas ungue pollicis probare dicuntur.

X. PRAECEPTVM.

ET si animorum inflammatio & afflatus furoris, in condendo carmine summas tenet, tamen ei, arte sprete, totum negotium attribuere nolito.

*Ingenium misera, quia fortunatius, arte
Credidit, & excludit sanos Helicone poetas
Democritus: bona pars non unguis ponere curat
Non barbam: secreta petit loca: balnea vitat.
Nanciscetur enim pretium, nomenq; poeta:
Si tribus Anticyris caput insanabile nunquam
Tonsori Licino commiserit. ô ego leuus,
Qui purgo bilem sub verni temporis horam.
Non alius faceret meliora poemata. verum
Nil tanti est. ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.
Munus, & officium, nil scribens ipse, docebo:
Vnde parentur opes: quid alat, formetq; poetam:
Quid deceat, quid non: quò virtus, quò ferat error.*

RESOLVTIO DIALECTICA:

Ingenium misera) Confirmatur præceptum à contrario: eiusq; ridiculis effectis.

Bona pars poetarū; Democriti autoritate, statuentis poetas insanos esse debere, moti, arte contempta statuunt solo furore constare poetam & poema: & hoc nomine unguium & barba præsegmina dissecari non patiuntur: balnea vitant: ferarum latibula & loca secreta petunt:

tunt: & ad summam sperant poeta celebritatem nacturos se si ne caput unquam expurgauerint:

Ergo quod erat in precepto propositum est faciendum.

Ratio conclusionis seu propositio in syllogismo desumi debet ex adiuncta hisce factis derisione. Quod omnia quæ ita ridiculè & temerè fiant, sint canepius & angue fugienda & deridenda. *ô ego leuis*) Ironicè per syllogismū connexum concludit poëta se non esse bonum poëtam: argumento sumto ex prædictis quorūdam poëtarū effectis.

Si Horatius impensius non cuperet inter sanos quam insanos locum habere poëtas: effecta q̄ prænominata faceret esset bonus poëta:

At qui illa nihili facit: cupit q̄ satius sanis quam insanis annumerari:

Ergo non est bonus poëta.

Qui purgo) Propositio. *Verum nil*) Assumptio. *Ergo*) Complexio similitudine amplificata. Quemadmodū Cos secare inepta cum sit, ferrum ad secandum aptum reddere potest: Sic ego poëtam munus & officium suum doceo & quæ poëtae necessaria & quæ utilia, cum tamen ipse carmen bonum conficere nequeam.

Hic syllogismus, demta Ironia, præcepti altera cōfirmatio est: argumento à facto speciali Horatij sumto:

Horatius nihili facit illa ridicula quorundam poëtarum facta:

At Horatius facit bona carmina:

Ergo quidam facit sine ijs bona carmina: nec totum negotium in carminibus condendis illis ascribendum est.

RESOLVTIO RHETORICA.

H*elicone*) Metonymia subiecti pro consortio Musarū & poëtarum diuinorum in Helicone monte Musis

g 3 sacro

46 HORATII ARTIS POETICAE
 sacro cōuersantiū. Est quoq; hic Synecdoche speciei: poē-
 tæ in Helicone pro omnibus doctis. *non non*) Alterum in
 principio alterum in medio sentētiæ, Epanodon facit. *an-*
ticyris) Metonymia subiecti. Anticyra insula pro Hellebo-
 ro illic crescente ponitur: quo Melancholia purgari cōsue-
 uit. Est etiā hīc Hyperbole cum indicetur caput adeo esse
 Melancholica desipiētia impletū, ut si tres essent Anticyræ
 Helleborū proferentes ad eam expurgandam non suppe-
 terent. *Lycino*) Synecdoche speciei. Nomen fuerat tonso-
 ris cuiusdā celebrioris pro quouis alio. *ô ego leuis*) Excla-
 matio cū Ironia. *Hora*) Synecdoche speciei. *meliora poë-*
mata) Ellipsis & reticentia horum uerborū: Si ego id non
 facerē. *Nil tanti est*) Similis reticentia: desiderantur enim
 hæc uerba: scilicet ingenium aut furor: ut corporis curam
 eis posteriorem habeam. *opes*) Generis appellatione indi-
 catur species: diuitiæ poëtice. *alat*) Metaphora ab anima-
 libus. *Quid quid*) Anaphora.

XI. P R A E C E P T V M.

Poëta sapientia instructus esto.

Scribendi rectè, sapere est & principium, & fons.

Rem tibi Socratica poterunt ostendere chartæ:

Verbaq; prouisam rem non inuita sequentur.

Qui didicit, patriæ quid debeat, & quid amicis:

Quo sit amore parens, quo frater amandus, & hospes:

Quod sit conscripti, quod iudicis officium: quæ

Partes in bellum missi ducis: ille profecto

Reddere personæ scit conuenientia cuiq;

Respicere exemplar vitæ morumq; iubebo

Doctum imitatore: & veras hinc ducere voces.

Interdum speciosa locis, morataq; rectè

Fabula, nullius Veneris, sine pondere, & arte,

Val-

*Valdius oblectat populum, meliusq; moratur,
 Quam versus inopes, rerum nugæq; Canora.
 Graijs ingenium, Graijs dedit ore rotundo
 Musa loqui, præter laudem, nullius auaris.
 Romani pueri longis rationibus assentem
 Discunt in partes centum deducere. dicat
 Filius Albini, si de quincunceremota est,
 Vncia: quid superat? poterat dixisse triens: heus
 Rem poteris seruare tuam. redit vncia: quid sit.
 Semis. at hæc animos ærugo, & cura peculi,
 Cum semel imbuerit: speramus carmina fingi
 Posse linenda Cedro: & leui seruanda cupresso?*

RESOLVTIO DIALECTICA.

Praeceptum hoc de opibus & alimento poëtae, hoc est
 eius sapientia, confirmatur à sapientiae qualicunq; & ad
 propositum accommodata descriptione.

*In omni actione principium & origo erunt cognita &
 explorata.*

*In carminibus scribendis sapientia est principium et origo:
 Ergo ibi perfecte cognita & explorata esse debet.*

Rem tibi Socratica) Amplificatur praecipuum per distribu-
 tionem Sapientiae in suas partes materiales: res & uerba.

Res uarijs argumentis describuntur. A subiecto quod
 reperiri possint, in Platone, Aeschine, Xenophonte reli-
 quisque Socraticae Philosophiae asseclis. Ab effecto: Res
 enim uerba non inuito tanquam necessaria effecta sequun-
 tur. A subiectis circa quæ uersantur: ut sunt *περὶ ποντῆ* scire
 & quid patriæ, patri, fratri, hospiti, senatori, iudici, Impera-
 tori, &c. conueniat.

Respicere exemplar) Elocutio à caussa efficiente describi-
 tur: Quod proposita Idea Platonica de rerum sapientia, hæc

g. 4. non

non inuita inde deducenda sit, & quid in cuiusq; uitæ consuetudine ac moribus positum sit aptè exponendum.

Interdum) Amplificatur hæc doctrina de sapientiæ partibus cõparatione dissimili. Etsi magni momēti sit doctrina elocutionis: tamen sæpius fabula aspersa & ornata sententijs & rebus Philosophicis sine omni uerborū ornatu, pondere, & uenustate plus populum delectat, quā politissima, nulla subiecta sapiētia rerū & Philosophia Socratica.

Græijs ingenium) Digreditur in commendationem Græcorum, & Romanorū uituperationem ab effectis: quod hi mala illi uerò bona carmina composuerint: addita utriusq; effecti causa efficiente & finali. Græcorū diligentia, & laude actionibus eorum proposita, factum est quod illi bona carmina fecēre. Romanorū in studijs negligētia, & amore faciendæ rei & pecuniæ eorum actionibus proposito, factum est: ut rubigine obductis eorum animis, non cecinerint carmina aut digna lectu aut ut posteris conseruentur.

RESOLVTIO RHETORICA.

F*ons*) Metaphora. *Charta*) pro Philosophia Socratica & Platonica, chartis & libris concredita: Metonymia subiecti est. *inuita*) Metaphora ab animatis. *Qui, quid, quo, quod*) Polypoton. *conscripti*) senatoris & principis Reipub. Metonymia adiuncti. *imitatorem*) Synecdoche generis pro poëta. Poësis enim nihil aliud est, quam *minoris* imitatio. *pondere*) Metaphora à rebus corporeis ad quarum similitudinem uerba ornata ponderosa appellantur. *Græijs, Græijs*) Anaphora. *ore rotundo*) Metaphora à figura rotunda quæ perfectissima est. *auaris*) pro cupidis Synecdoche speciei. *Romani pueri*) Doctrina Arithmetica pro ratione cumulandi diuitias seu auaritia ponitur, per Metonymiam efficientis seu coadiuuantis causæ. *assem*)
Synec-

Synecdoche speciei pro quauis re numeranda. *centum*)
 Similis Synecdoche pro quouis magno numero.

Dicat) Dialogismus & prosopopœia præceptoris cum
 discipulo in assè diuidendo. Filius autem Albini numula-
 toris cuiusdã, pro omnibus discipulis interrogatus respon-
 sum dat præceptoris per Synecdochen speciei. *ærugo*) Me-
 taphora ab ærugine qua metalla consumuntur. *digna ce-
 dro*) Metonymia adiuncti. Intelliguntur enim bona car-
 mina quæ digna sunt ut, cedro linita cupressocq; conserua-
 ta posteritati transmittantur.

XII. PRAECEPTVM.

POëta carmine aut doceto : aut delectato : aut utrumq;
 coniungito.

*Aut prodesse volunt, aut delectare poeta:
 Aut simul & incunda, & idonea dicere vita.
 Quicquid præcipies, esto breuis: ut citò dicta
 Percipiant animi dociles, teneantq; fideles.
 Omne superuacuum pleno de pectore manat.
 Ficta voluptatis caussa sint proxima veris.
 Nec, quodcunq; volet, poscat sibi fabula credi:
 Neupransæ Lamie viuum puerum extrahat aluo.
 Centuria seniorum agitant expertia frugis:
 Celsi prætereunt austeræ poemata Rhamnes.
 Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci
 Lectorem delectando, pariterq; monendo.
 Hic meret æra liber Sosis: hic & mare transit,
 Et longum noto scriptori prorogat æuum.
 Sunt delicta tamen, quibus ignouisse velimus.
 Nam neq; chorda sonum reddit, quem vult manus & mens:
 Poscentiq; grauem per sepe remittit acutum:
 Nec semper feriet, quodcunq; minabitur arcus*

h Verum,

*Verum, ubi plura nitent in carmine: non ego paucis
 Offendar maculis: quas aut incuria fudit:
 Aut humana parum cavit natura. quid ergo?
 Ut scriptor si peccat idem librarius usq;
 Quamuis est monitus, venia caret: & citharædus
 Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
 Sic mihi, qui multum cessat sit Chærilus ille,
 Quem bis, terq; bonum, cum risu miror: & idem
 Indignor, quandoq; bonus dormitat Homerus.
 Verum opere in longo fas est obrepere somnum.*

RESOLVTIO DIALECTICA.

LAta lex est, fines propositos poetæ esse debere doctrinam: delectationem: aut utrumq;. Hi fines singulatim varijs argumentis illustrantur. *Quisquid precipies*) Doctrina, à causâ adiuuante amplificatur. Docenti poetæ cooperatur & auxilia submittit breuitas: quod duobus argumentis à fine & à contraria prolixitate probatur.

Breuitas intelligentiam ad percipienda citò, ea quæ dicuntur, iuuat: & memoriam ad eadem conseruanda: Ergo breuitas docenti cooperatur.

Prolixitas odiosa ingenio officit: memoriamq; nimium replendo plurima vt effluant in causâ est: Ergo breuitas docentem coadiuuat.

Ficta voluptatis) Delectatio similiter à causâ coadiuuante, figmentis illustratur. Ficta uoluptatem promouent & expromunt modo à fide non omnino sint aliena. Cuius ratio est quod non omnia quæ finguntur in fabulis fidem merentur: ut si Lamia introduceretur puerum comæstum, in scena ex aluo uiuum producere ἀπιθανοῦ & ἀδύνατον esset.

Centuriæ seniorum) Monuit hæctenus poetâ debere esse uoluptatem & utilitatem in omni poemate. Nunc porrò
monet

monet id non sufficere: quinimò utrumq; coniungendum,
 si quis brabium aut coronam expetat. Argumenta à iudi-
 cijs diuersorum spectatorum seu auditorum petita sunt.

*Aetate grandes & iudicio firmati poemata sola volupta-
 tis caussa comparata aspernantur & respuunt:*

*Ergo voluptas non potest nec debet in poemate sine do-
 ctrina existere.*

*Celsi Rhamnes id est, equites vel iuuenes feroces nō liben-
 ter audiunt poemata nulla voluptate temperata:*

*Ergo doctrina non erit absq; voluptate: sed vtrumq; con-
 iungendum.*

Centuria seniorum) Hi duo uersus antecedentis uim ha-
 bent. *Omne tulit)* Consequens est. *Hic meret ara)* Alia cō-
 firmatio, coniungenda esse utilitatem cum uoluptate à fi-
 nibus diuersis carminis.

*Carmen in quo voluptas cum utilitate coniungitur li-
 brarijs lucro est: nomen scriptori immortale acquirit:*

Ergo utilitas cum voluptate coniungi debet.

Sunt delicta tamen) Præoccupatio est de iudicij, in hoc a-
 lijsue præceptis æquitate. Obijceret enim aliquis ex adiun-
 cta hisce præceptis duritie, sæuitie & extremo in hisce præ-
 ceptis rigore.

*Horatius nimis duras & ferè impossibiles leges ferendo
 adolescentium animos à poesi deterret:*

Ergo eius præcepta non sunt perscribenda.

Respondet poëta ex adiuncto: docetq; adiuncti Elen-
 chum committi. Falso enim hoc eius præceptis tribuitur
 quod sæuitie sua possint iuniorum animos à studio poëti-
 cæ deturbare: cum ipse se multa de hisce præceptis remissu-
 rum profiteatur, doceatq;. *Nam neq;*) Ratio remissæ aspe-
 ritatis probatur à simili: à causa accidentali: ab exemplo.

*Citharædus non semper quam in animo habet Chordam
 h 2 pulsat:*

pulsat: Et sagittarius metam ad quam collimat non semper attingit: utrumq; tamen sine reprehensione fit:

Ergo etiam poeta raro erranti & contra praecepta offendentem venia danda est.

Verum ubi plura) A causa accidentali imprudentia.

Imprudentia saepe poeta labuntur:

Ergo ijs venia danda: hac tamen addita cautione ne sapius id contingat.

Quid ergo) Ne hinc pro licentia libertas arriperetur, admonet sapius peccantem non uenia sed pena dignum esse: admonitionem duplici similitudine comprobans.

Librarius propria manu libros describens, si admonitus idem erratum saepius iteret, indignus est cui ignoscatur. Citharædus deridetur qui in una eademq; chorda saepius aberret:

Ergo poeta frequentius peccans non est venia dignus: quin potius Chæriilo assimilandus.

Quandoq; bonus) Cōfirmatio tertia, ut monui, permissionis ab exemplo Homeri.

Bonus Homerus aliquando dormitat & errat:

Ergo alijs poetis id sine reprehensione erit permissum.

Verum) Ultima confirmatio à causa accidentali necessitate.

Necesse est in longo poemate incidere errata:

Ergo poeta etiam meretur veniam rarius aberrans.

RESOLVTIO RHETORICA.

A *Vt aut) Anaphora. Esto breuis) Apostrophe. Omne superuacuum) Metaphora ab ijs rebus quæ in pectus ingeruntur: Aut etiam Horatius, sententia quorundam, prudentiam & sapientiam in pectore collocavit. Centuria Seniorum)*

rum) id est; seniores Romani, species pro genere. Est enim allusio ad centurias in quas singulae tribus erant diuisa. *frugis*) Metaphora à frugibus. *Rhamnes*) Synecdoche speciei pro omnibus equitib. Sed cum eos celso appellat iuniores notat: qui equis insidetes celsiores sunt: equoq; stipendia faciunt. *Omne tulit punctum*) Metaphora ab iis qui Magistratum petebant: Aut à iudicij forma. Punctum pro suffragio Metonymia subiecti. *era*) Metonymia materie. *Sosij*) Sosij speciales quidam librarij Romani pro quibuscunque: Synecdoche speciei. *Et c.*) Epanodos. *Sunt delicta tamen*) Proplepsis cū permissione. *vult manus*) Metaphora à uoluntate. *Minabitur*) Metaphora ab animatis. *nitent*) Metaphora à rebus lucidis. *fudit*) Metaphora à liquidis. *Quid ergo?*) Correctio est unà cū Reticētia, & Ad-dubitatione: desiderat enim: Cū ita se habeant prædicta ut sint quædā delicta quibus ignoscendum sit: Quid ergo faciendum est: liberè ne licet peccare? *Errare*) Metaphora à uiatoribus. *cessat*) id est, qui negligēs est, Synecdoche speciei. *Chærilus*) Metonymia subiecti, id est, fit ridiculus ut Chærilus. *Bis terq;*) Pro quouis numero, Synecdoche speciei. *Dormitat*) Subiectum pro adiuncto: cum inter dormiendum sapissime aberremus.

XIII. PRAECEPTVM.

Poëta in sua excellito arte: aut à scribēdo abstineto, no-
menq; poëtae æquo animo amittito.

*Vt pictura, poësis. erit, quæ si propius stes
Te capiet magis: & quadam, si longius ab stes.
Hæc amat obscurum: uolet hæc sub luce uideri:
Iudicis argutum quæ non formidat acumen.
Hæc placuit semel: hæc decies repetita placebit.
ò maior iuuenum, quamuis & uoce paterna*

b 3 Fin-

Fingeris ad rectum, & per te sapias: hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, & tolerabile rebus
Rectè concedi. consultus iuris, & actor
Causarum mediocris, abest virtute disertis
Messala: nescit quantum Cassellius Aulus:
Sed tamen in pretio est. mediocribus esse poetis
Non di, non homines, non concessere columnæ.
Vt gratas inter mensas Symphonia discors,
Et crassum unguentum, & Sardo cum melle papaver
Offendant: poterat duci quia cæna sine istis:
Sic animis natum, inuentumq; poema iuandis,
Si paulum summo discessit: vergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis:
Indoctusq; pile, disciue, trochiue quiescit:
Ne spissa risum tollant impune corona.
Qui nescit, versus tamen audet fingere: quid ni?
Liber, & ingenuus, præsertim census equestrem
Summam nummorum, vitioq; remotus ab omni.
Tu nihil inuita dices, facièsue Minerva.

RESOLVTIO DIALECTICA.

V*T pictura poësis) Breui similibus comparatione con-*
firmatur præceptum: Vt pictura poësis:

Erit quæ si) Neglecta similitudinis apodosis pro-
talis explicatur. Quemadmodum pictura deterior aut etiã
mediocris uix semel, idq; non nisi è longinquo tanquam per
transfennas cõspecta placet: ac etiam in publicum apertumq;
proferri & respici coram ueretur: bona cõtrã in uulgus &
publicum cupit deferri & inspicì, deciesq; inspecta placet.

Apodosis potest esse. Sic poëma mediocre leuiter ani-
 mos hominum cõmouet delectatq;, sæpius tamẽ non desi-
 deratur: excellens uerò & suis coloribus illustratum egre-
 giè cõmouet, delectationisq; aculeis in animis auditorum
 infi-

infixis & relictis sæpissimè auditum, sæpius iterandum postulatur. Ita exposita similitudine conclusionis uis non potest amplius latere.

Eadem est ratio picturae & poëseos:

Atqui mediocris pictura vix semel è longinquo visa placet: parumq; mouet: excellens sæpius, & perfectè placet ac commouet:

Ergo poësis mediocris parum, excellens perfectè delectat mouetq;: Poëtaq; si placere vult, aut sit excellens aut à scribendo se prohibebit.

O minor iuuenum) Amplificatur præceptum cõparatione similiũ & dissimiliũ. *Certis mediũ*) Protasis dissimilitudinis est. In rebus pluribus laudatur mediocritas: ut Iureconsultus mediocris etsi non tantos fecerit progressus quã A. Casselius: ut Causidicus mediocris etsi non tanta ualeat eloquẽtia ac Messala Coruinus in aliquo tamẽ numero est. *Mediocribus*) Antapodosis dissimilitudinis est. Sed poëta mediocris nec deorum, nec hominum, nec ullius rei suffragio in honore habendus iudicatur.

Ratio, ex dissimili, conclusionis est.

Poëta mediocris non est in honore:

Ergo debet excellere.

Vt gratas) Similitudinis protasis est. Vt cœna delectationis gratia instituta ingrata est nisi id excellenter exprimat: delectatione, nec ἀρωγία, nec unguento, nec sardo, aut papauere ingrato impedita. *Sic*) Apodosis est. Sic poëma ingratum est quod à perfectione & excellentia deficit.

Conclusionis ratio ex simili est.

Cœna mediocriter delectans est ingrata:

Ergo etiam carmen mediocre: poëta mediocris.

Ludere q; nescit) Cõfirmatio alia à cõparatione minorũ.

Ad ludendum nemo imperitus accedit:

h 4 Ergo

Ergo nedum ad scribendum carmen accedere debet imperitus, qui non sustineat id omnib. suis numeris perficere.

Indoctrusq; pile) Antecedētis ratio est per inductionem ludorum, ex distributionis argumento: *Disci, Trochi, Pila,* quæ enumeratio sufficiens ne sit meum nō est institutum ex antiquitatib. Romanis perquirere: Satis est ad hoc institutum plena. *Ne spisse)* Ratio antecedētis alia à factis spectatorū: qui poētam imperitū & luforē malum ludibrio & risui exponent. Ex his cōfirmatis notum est omnia in poēmate debere esse summa, nihil mediocre: & per argumentum à coniugatis inhonestū esse poētæ in secundis tertijs ue consistere. *Qui nescit)* Prolepsis est contra præcedens præceptum Horatij ab adiunctis personarum, libertate, generis nobilitate, dignitate, diuitijs.

Liberos, ingenuos, conspicuos, diuites nemo cogere potest: Ergo licet illis scribere versus etsi ad summum fastigium non perueniant.

Tu nihil) Respondet Horatius, id se inuito fieri cum ad conficienda carmina hæc prædicta parum aut nihil conferant: aliamq; esse carminū causam efficientē artem, beneficio naturæ longaq; exercitatione partam.

Peccatur itaq; in syllogismo per Elenchum causarum: cum adiuncta pro causis ponuntur, quod *ἢ τὰ καὶ δὲ* non est: nec etiam *καὶ ἄλλο*.

RESOLVTIO RHETORICA.

Tes abstes) Paronomasia. *te capiet)* Metaphora ab animatis. Qualis etiā sunt in sequentibus. *amat, volet, &c.* *Hæc hæc)* Epanodos. *acumē)* Metaphora à corporeis: cū acumen ab acuo deriuetur. *Hæc Hæc)* Anaphora. *placuit placebit)* Polyptoton. *Decies)* Numerus denarius pro quouis magno numero Synecdoche speciei. *ò maior)* Exclamatio cū Apostrophe ad maiorē natu pisonem. *Fingeris)*

ris) Metaphora à figulis qui propriè fingere dicuntur. Est etiam in his uerbis permissio. *in pretio*) Metaphora ab ijs quæ uenduntur. *non non*) Anaphora. *columnæ*) Synecdoche partis: cū totum theatrū significetur. Est etiā Hyperbole quod ea quæ hominū propria sunt, tribuantur, præter fidē, columnis. *mensas*) Metonymia subiecti pro epulis & conuiuio. *offendo*) Metaphora ab ambulātibus. *natum*) Metaphora. *Summo discessit*) Metaphora à corporeis: in quibus summū & infimum cōsiderantur. *armis*) Metaphora, arma enim propriè de bellicis instrumentis dicuntur quibus hostes arcentur. *disciue trochiue*) Anadiplosis, similes soni coniuncti sed diuersarum sententiarum. *coronæ*) id est, Spectatores in modum coronæ stantes: Metonymia adiuncti. *Qui nescit*) Occupatio. *Quid ni*) Reticentia. *census*) Metonymia adiuncti pro diuite: & adeo diuite ut censitus sit equestrem summam nummorum quæ excrescit ad 400 sestertia: quæ ualent supputatiōe Budæana 10000 coronatis francicis. Census autem participiū est ἀπογεγραμμένον ut doctus Grammaticam. *Tu*) Apostrophe ad Pisonem. *Minerua*) Metonymia efficientis: cum ars intelligatur, siue industria, siue naturæ bonitas, siue omnia coniuncta: Minerua enim tāquam dea aut parens hisce omnibus, ueteribus præesse iudicabatur.

XIIII. PRAECEPTVM.

POëma censoribus criticisque postpositis, quod lima illitum non est in lucem ne emittitor.

*Id tibi iudicium est: ea mens. Si quid tamen olim,
Scripseris, in Meci descendat iudicis aures
Et patris, & nostras: non umquam, prematur in annum.
Membranis intus positis delere licebit,
Quod non edideris, nescit vox missa reuerti.*

i RESO.

HORATII ARTIS POETICAE
RESOLVTIO DIALECTICA:

Id tibi iudicium) Præceptum hoc de poemate diligenter eliminando, per prolepsin proponitur. Etsi enim ô maior Pisonum, inquit poëta, idem sit tibi mecum hac in re iudiciũ: mens una: nihilominus admonitum te placuit de scriptis in posterum tempus edendis: ne in publicum nisi prius diu fideliterq; emendata proponantur.

Membranis) Prima confirmatio ab adiuncto poematum nondum emissorum.

Quæ nondum emissa sunt poemata emendari possunt: si quid per negligentiam vitij irrepserit:

Ergo poemata antequam fuerint eliminata non prodibũt:

sed eliminanda priusquam prodeant.

Nescit vox) Altera confirmatio à contrario.

Scripta emissa non possunt reuocari:

Ergo non sunt temere, antequam castigata & iudicata fuerint, emittenda.

RESOLVTIO RHETORICA.

I*D tibi*) Occupatio cum permissione. *idea*) Polyptotõ. *Metij: patris*) Synecdoche speciei. Enumerantur speciales aliquot iudices pro omnibus indifferenter iudiciis. *ures*) Idem tropus. Ponũtur etiam sensus pro ipso iudicio per Metonymiam subiecti. *nonnumq;*) More Græcorum no uennarium numerum pro quouis magno numero usurpauit per Synecdochen speciei.

XV. PRAECEPTVM.

Artem faciendi carminis scire, nemo sibi pudori ducito.

Siluestres homines sacer interpretq; deorum

Cadibus, & victu fædo deterruit Orpheus:

Dictus ob hoc lenire tigres, rapidosq; leones.

Dictus & Amphion Thebanæ conditor arcis.

Saxa

*Saxa mouere sono testudinis, & prece blanda
 Ducere quò vellet. fuit hæc sapientia quondam:
 Publica priuatis secernere, sacra profanis:
 Concubitu prohibere vago: dare iura maritis:
 Oppida moliri: leges incidere ligno.
 Sic honor, & nomen diuinis vatibus, atq;
 Carminibus venit. post hos insignis Homerus
 Tyrtæusq; mares animos in Martia bella
 Versibus exacuit. dictæ per carmina sortes:
 Et vitæ monstrata via est: & gratia regum
 Pierijs tentata modis: ludusq; repertus:
 Et longarum operum finis: ne fortè pudori
 Sit tibi Musa lyra solers, & cantor Apollo.*

RESOLVTIO DIALECTICA.

PRæceptum præsens per finales cauſas, partim exem-
 plis specialibus, partim generalibus explicatas, confir-
 matur. *Orpheus*) Sequuntur specialia finium diuerso-
 rum exempla.

*Orpheus poeta sacer & diuinus siluestres mores: vitam fe-
 rinam: victum fædum suo poemate emendauit. Am-
 phion ferinos hominum mores ad urbanitatem poesi
 sua deduxit. Homerus & Tyrtæus viros toga & armis
 claros cõcelebrando: eos quos celebrarunt aliosq; ad con-
 similem gloriã sectandam imitarunt & pellexerunt:
 Ergo neminem poeseos pudebit.*

Priora duo antecedentis membra illustrantur satis copi-
 osè. De Orpheo quod hinc occasio sit facta fabulæ in qua
 Orpheus celebratur ac si tigres ac leones animalia ferocis-
 sima suæ poeseos dulcedine cieurauerit. De Amphione
 quod condendo Thebanam arcem & propugnacula, fa-
 ctus sit fabulæ argumentum in quo celebratur quod saxa

i 2 quo

quoquo uellet lyra & poësi duceret. Ad summam. Poëtica antiquitus summa solacij sapientia fuit: cuius opera & auxilio iuris descriptio, legum inuentio, domiciliorum cōiunctiones, sacrorum à profanis dignotio acceptæ ferri debent. *dicta per Carmina sortes*) Hæc fuerunt specialia utilitatis poëseos exempla: sequuntur generaliora.

Oracula & sortes carminibus dabantur. Morum & uiuendi præcepta carminibus comprehendebantur. Regum & principum amicitias bona poetarum pars carminibus promeruit. Ludi tam ad delectationem quã ad corrigendos mores instituti, per poësin initium fecerunt. Animi fessi & defatigati per lyram & Cytharam relaxationem capiunt:

Ergo poësis nemini pudori erit.

RESOLVTIO RHETORICA.

S*iluestres*) Metonymia adiuncti, id est, habentes mores feroces quales sunt hominum in siluis agentium. *linire*) Metaphora à rebus corporeis. Lino enim est leuiter aliquid induco, &c. *Dictus dictus*) Anaphora. *mares animos*) Metonymia subiecti, id est, uiriles qualis animus Martis fuerat. *Martia bella*) Similis Metonymia. *mares, Martia*) Polypoton. *exacuit*) Metaphora à corporeis: & præcipue à cote. *vita via*) Paronomasia cū Metaphora. *Pieris*) Metonymia subiecti pro carminibus in nemore Pieri, à Musis illic degentibus, usurpari solitis. *Musa & Apollo*) Metonymia efficientis pro carmine.

XVI. PRAECEPTVM.

VT bonum carmen componas, naturæ felicitatem & artem necessariam esse, certo certius credito.

*Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quasitum est, ego nec studium sine diuite vena,*

Nec

*Nec rude quid proffit video ingenium: alterius sic
Altera poscit opem res, & coniuurat amicè.*

Sententia huius præcepti est, nec artis licet perfecta cognitione: nec ingenij bonitate sed utroq; coniuncto bonū & laudabile carmen constare.

Alterius sic) Ratio est ex utriusq; cōsistentibus factis.

Ars & natura mutuas se tradituras operas conspirarunt & coniuurarunt:

Ergo alterum sine altero esse nequit: nec sine ambobus iunctis fieri carmen potest.

RESOLVTIO RHETORICA.

D*uite Vena) Metaphora à uenis metallicis pro fœcundo ingenio. nec nec) Epanodos. rude) Alia Metaphora à lignis impolitis seu re alia. alterius altera) Polypoton. coniuurat) Metaphora ab hominibus.*

XVII. PRAECEPTVM.

AD labores & patientiam subeundos qui diuinitatem poëtarū appetit se accommodato: & contra uoluptatibus bellum indicito.

Qui studet optatam cursu contingere metam,

Multa tulit, fecitq; puer: sudauit, & asit:

Abstinet Venere, & vino. qui Pythia cantat

Tibicen, didicit prius, extimuitq; magistrum.

Nunc satis est dixisse, ego mira poëmata pango.

Occupet extremum scabies, mihi turpe relinqui est:

Et, quod non didici, sanè nescire fateri.

RESOLVTIO DIALECTICA.

Q*ui studet) Præceptum confirmatur duobus similibus: quorū primum à cursoribus, alterum ab histriionibus sumitur.*

Cursores diligenter & cum labore suis exercitijs multos

i d annos

annos incumbunt ut premium auferant. Tibicen siue Apollinis laudes siue aliud quidpiam decantaturus à teneris annis plurima patienter pertulit: magistriq; iniurias est perpeffus:

Ergo similiter poëta labores patientia superabit ut laborum fructum, poëta diuinitatē & immortalitatem, letus præcipiat.

Nunc satis est) Amplificatio est præcepti ex dissimilibus adiunctis. Ironicè enim perstringit & digito signat sui temporis poëtarū mores: quibus iactantia & inanis gloriatio sine omni studio & opera parta, carior laborum molestia habebatur. Quibus autem uocibus hanc suam iactantiā representauerint ex poëtae prosopopœia apertum redditur: ut nulla hîc repetitione opus sit.

RESOLVTIO RHETORICA.

Q*ui studet*) Allegoria à cursoribus. *Venere*) Metonymia efficiētis pro uoluptatib. à dea Venere init. um. a cere uulgò iudicatis. *Pythia*) id est, carmen de Apolline. Metonymia subiecti. *Nunc satis*) Ironia, cū prosopopœia. *Pango*) Metaphora: Herbae enim propriè quæ terræ infinguntur pangi dicuntur. *mira*) id est, docta quæ admiratione digna sunt: Metonymia adiuncti. *Occupet*) Allegoria à pueris cursu certantibus.

XIIX. PRAECEPTVM.

Bonus poëta corrigendis suis carminibus neutiquam adultores sed prudentes & fideles censores qui & uelint & possint ea elimare, euocato & adbibeto.

Vt praco ad merces turbam qui cogit emendas,

Assentatores iubet ad lucrum ire poëta

Diues agris, diues positus in fœnore nummis.

Si verò est, unctum qui rectè ponere possit:

Et spondere leui pro paupere: & eripere atris

Litibus

Litibus implicitum: mirabor si sciet inter
 Noscere mendacem verumq̄, beatus amicum.
 Tu seu donâris, seu quid donare voles cui:
 Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
 Leticia. clamabit enim pulchrè, benè, rectè:
 Palleſcet super his: etiam stillabit amicis
 Ex oculis rorem: ſaliet: tundet pede terram.
 Vt, qui conducti plorant in funere dicunt,
 Et faciunt propè plura dolentibus ex animo: ſic
 Derisor vero plus laudatore mouetur.
 Reges dicuntur multis vrgere culcultis.
 Et torquere mero, quem perſpexiſſe laborant,
 An ſit amicitia dignus. ſi carmina condes:
 Nunquam te fallant animi ſub vulpe latentes.
 Quintilio ſi quid recitares, corrige, ſodes,
 Hoc aiebat, & hoc. melius te poſſe negares,
 Bis, terq̄, expertum fruſtra: delere iubebat:
 Et malè tornatos incudi reddere verſus.
 Si defendere delictum quam vertere malles:
 Nullum ultra verbum, aut operam inſumebat in anem
 Quin ſine riuali, teq̄, & tua ſolus amares.
 Vir bonus, & prudens verſus reprehendet inertes:
 Culpabit duros: incomtis allinet atrum
 Tranſuerſo calamo ſignum: ambitioſa recidet
 Ornamenta: parum claris lucem dare coget:
 Arguet ambiguè dictum: mutanda notabit:
 Fiet Ariſtarchus: nec dicet cur ego amicum
 Offendam in nugis? hæ nuga ſeria ducent.
 In mala deriſum ſemel, exceptumq̄, ſiniſtrè.
 Vt, mala quem ſcabies, aut morbus regius vrget,
 Aut fanaticus error, & iracunda Diana:
 Ve ſanum tetigiſſe timent, fugientq̄, poetam,

Qui

64 HORATII ARTIS POETICAE

Qui sapiunt: agitant pueri incautiq³, sequuntur.
 Hic, dum sublimes versus ructatur, & errat:
 Si veluti merulis intentus decidit auceps
 In puteum foueamue: licet, succurrite, longum
 Clamet, io, ciues: non sit, qui tollere curet.
 Si quis curet opem ferre, & demittere funem:
 Qui scis, an prudens huc se deiecerit? atq³
 Seruari nolit? dicam, Siculiq³, poeta
 Narrabo interitum. deus immortalis haberi
 Dum cupit Empedocles: ardentem frigidus Aetnam
 Insiluit, sit ius, liceatq³, perire poetis.
 Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
 Nec semel hoc fecit: nec, si retractus erit, iam
 Fiet homo, & ponet famosa mortis amorem.
 Nec satis apparet, cur versus factitet: utrum
 Minxerit in patrios cineres: an triste bidentale
 Mouerit incestus. certè furit: ac velut ursus,
 Obiectos cauea valuit si frangere clatros,
 Indoctum, doctumq³, fugat recitator acerbus:
 Quem vero arripuit, tenet, occiditq³, legendo:
 Non missura cutem nisi plena cruoris hirudo.

RESOLVTIO DIALECTICA.

HOc præceptum per axioma copulatum' commodè
 explicatur. Poëta & fugiet adultores: & fideles cen-
 sores in corrigendis suis carminibus adhibebit. Vt autem
 axiomatis copulati ueritas sit firma necesse est utramq³ e-
 ius partem ueram esse. Quod in hoc nostro axiome ob-
 seruari plurimis conuincitur argumentis. *Vt præco ad mer-
 ces*) Sequuntur primæ partis confirmationes, fugiendos es-
 se adultores in carminum emendatione: atq³ prima est ab
 aduersis.

Dives

Diues poëta se adulatoribus committit:

Ergo bonus eos fugiet.

Ne uero quis poëtam erroris insimulet, quod falso diuitem poëtam bono opponat cū non sint opposita, qualem hīc diuitē intelligi cupiat ex simili, adiunctis & effectis diuitis poëte demonstrat. Diues spe lucri assentatores ad laudanda sua carmina cōuolare & sursum deorsum cōcurrere iubet. Diues, agris & pecunia in usurā elocatis, sibi adultores cōciliat. Pro pauperibus fideiubet: eosq; in periculis & contentionibus intricatos expedit. Eos qui uncti è balneo redeunt lautè tractare potest. Ad summam, diues talis est, quod assentatoribus inhiando non ualeat uerum à falso discernere. Sic itaq; suis titulis ornatus & depictus diues nihil à malo poëta differt: ut non iniuria quę is approbet, bonus poëta detestetur.

Tu seu donaris) Hęc uerba præcipuè præcepti sententiã significant: una cum adulatoris ex adiunctis & effectis descriptione. Quod plenus lætitię clamabit pulchrè, benè, rectè, pallefcet, saltabit: Immo sit præficis mulieribus, iure cōferendus: quæ sæpius simulanter plus mouebantur quàm qui ex animo dolebant.

Reges dicuntur) Alia confirmatio à collatione maiorum.

Reges non admittunt adultores: sed in contrahēda amicitia prius, certis inditijs hominū animos explorant: ne pro ueris amicis adultores sibi lucrifaciant:

Ergo, re non prius perspecta aut explorata, poeta adultores nequaquam est adhibiturus.

Si carmina condes) Vltima huius partis confirmatio ab adiunctis poëte.

Poëtam, non est fas & honestum falli ab hominibus astutis & subdolis quos rectè εἰρωνείας appellamus:

Ergo neq; sunt adhibendi adultores.

k

Quinti.

Quintilio si quid) Talis fuit primæ partis nostri axiomatis copulati confirmatio & amplificatio: secunda pars quæ sequitur similiter copiosè confirmatur. Prima autem confirmatio sumitur ab exemplo Quintilij.

Quintilius fuit liber, fidelis & incorruptus alienorum scriptorum iudex:

At Quintilius est ad corrigenda scripta adhibitus:

*Ergo fideles & liberi iudices sunt adhibendi qui ad opo-
δονήτως pronunciant & sentiunt.*

Propositionem corroborat poëta uarijs effectis Quintilij. Quintilius auditis carminibus liberè de uitijs corrigendis monebat: quæ si maiora fuere quam ut mutatione mediocri emendarentur, ad incudem carmẽ remittere precepit & de nouo incipere. Hic si poëta se rebellem præbuit nullum relinquens eius admonitioni locum: ne uerbum ullum amplius de corrigendis carminibus faciebat: quin poëta solus sua carmina tanquam simia pullos admiraretur & deoscularetur.

Assumptionem tanquam quotidiana experientia notam sine confirmatione unico uerbo attulit. *Si quid recitares.*

Vir bonus) Confirmatio alia à descriptione boni censoris seu iudicis, per effecta.

In emendatione carminum sunt vitia demonstranda & tollenda:

At bonus vir seu censor bonus id præstat adiuciendo, detrahendo, mutando:

Ergo talis est adhibendus.

Fiet Aristarchus) A simili confirmatio.

Fidelis censor Aristarcho similis erit:

Ergo liberè vitia qui corrigat, censor adhibendus est.

Nec decet) Per prolepsin sumtam ab adiunctis poematum amplificatur præsens pars axiomatis: Sic enim ex adiunctis inferret aliquis.

Car.

Carmina sunt inanes res nec magni momenti:

Ergo in ijs emendandis non est offendendus amicus.

Respondet Horatius hæc minimè esse leuia & inania sed tantiponderis, quod res grauissimas, neglectum & contemptum, secum poëtæ adportet, tanquã effecta si negligenter conficiantur. Est igitur in prolepsî parologismus adiuncti cum falsum adiunctum pro uero ponatur. Peccaturq; contra legem *ἵπ' ἄνωδος*: cum ex sententia falsa illata sit complexio. *Vt mala quem*) Primum effectum mali carminis derisionē amplificat à simili. Poëta adulatorib. obuius, est similis hominî morbo regio & mala scabie laborãti aut mentis ab alienatione & furore correpto: quem omnes sapientiores tanquam uesanum fugiunt: & contra quem pueri & inciuiliores in plateis ludibrii causa persequantur.

Hic dum sublimes) Secundum mali carminis effectum neglectum seu auxiliij priuationem etiam à simili amplificat.

Poëta adulatoribus deditus sibiq; placens & altos spiritus sumens, est ueluti auceps qui capiendis auibus intētus in foueam cadit: unde, licet extremè clamet hominumq; operam imploret, nemo tamen sit qui eum extrahere curet.

Si quis curet) Conclusio est amplificationis cum acclamatione. Quin iure & suo merito pereant & derideantur tales poëtæ: idq; propter efficientem causam uoluntatem liberam & finem uitiosum, gloriam inanem.

Syllogismi conclusio talis esse poterit.

Qui cupit de industria spe inanis gloriae perire non est seruandus.

Multi poëtæ tales sunt:

Ergo non sunt seruandi.

Propositio est confirmata à simili: quod qui inuitū seruet sit ei similis qui hominem occidat uolentē uiuere: inuito enim in morte uita est: & inanis gloria uera laude dulcior.

k 2 Con-

Confirmatur etiam ab effectis talis poetæ. Qui enim talia in animum induxit, etiam sapissimè in meliorem partem allectus ad gloriolam suam tanquam sus ad lutum recurrit.

Assumptio nititur similitudine ab aucupe qui sæpius ut à proposito desisteret rogatus ne in foueam caderet: non tamen abstinuit.

Deinde autoritate poetæ: & exemplo Empedoclis qui spe immortalitatis allectus sponte sua se in Ethnam præcipitem coniecit. *Nec satis apparet*) Alia confirmatio quare malo poetæ sit pereundum à causa efficiēte principali deorum iudicio: quæ præteritione Ironica est exornata.

Cui dij pœnam grauibus moti delictis, immiserant, ei est necessario pereundum:

Dij malis poetis immiserant ut se præbeant adulatoribus Ergo ut pereant fas est. (exedendos:

Propositio significatur his uerbis. *Nec satis apparet.*

Assumptio exponitur per ea: *certè fuit*: quæ postea collatione similiū effectorū mali poetæ cum uiso & hiruđine, ad finē, illustratur. Ursus fractis cancellis sine discrimine in omnes homines impetū facit eosq; fugat: Sic malus poetā dimissus liberè per adultores, furore suo spectatores & auditores fugat: ac si quem nactus fuerit patientem auditorem ei ad necem usq; nugis suis molestus est.

Hirudo si homini in pedem irrepserit aut cum gratia admissa fuerit: non se deiciet hominem: est nisi plena cruoris demissura: Sic malus poeta si in aliquē inciderit patientiore auditore, prius illi uitam auferet quàm abire permittet: nisi ad satietatem suis nugis fuerit refertus.

RESOLVTIO RHETORICA.

D*ives, Diues) Anaphora. ponere rectè unctum) Synecdoche speciei: poni cum cōmodè, pars est lauticonuiuij. Interpretor autē hic unctū eum qui è balneo, mo*
reue-

re ueterum ad cœnam unguento delibutus uocabatur: non unctum pro delicato ferculo. *leui*) Metaphora à corporeis quæ huc illuc impelluntur & mouentur. *atris*) Similis Metaphora. *Tu*) Apostrophe ad Pisonẽ. *donaris donare*) Polypoton. *clamabit*) Prosopopœia adulatoris. *rorem*) Synecdoche speciei pro quouis humore & imprimis pro lachrymis. *funere*) id est, in exequiis quæ funeri peraguntur: Metonymia subiecti. *Derisor*) id est, adulator Synecdoche generis: adulator enim species derisoris est. *vulpe*) Metaphora ab astutia uulpis. Videtur allusio esse ad uulpeculã Aesopicam blanditijs coruo illudentem: eumq; ad cantandum sollicitantẽ. *corrige sodes*) Prosopopœia personæ Quinctilij. *Hoc & Hoc*) Epanodos. *malè tornatos*) Metaphora à fabris lignarijs. *incudi reddere*) Metaphora à fabris ferrarijs: quibus cū forma quam parant non successerit: rursus in rudem formã redacta materia ex integro opus efficiunt. *Sine riuali*) Metaphora à ueteribus quibus dicebantur riuales qui in agro cõmunem riuũ possidebant: propter quem sæpe inuicẽ dissentiebãt. Inde dicti riuales qui eandẽ mulierẽ, quod sine cõtentione uix accidit, deperibãt. Et hîc per Synecdochen speciei pro omni æmulo ponitur. *duros*) Metaphora à corporeis: quales postea plurimæ comitãtur. *Aristarchus*) Metonymia subiecti pro tã liber in corrigendis uitijs ac Aristarchus fertur fuisse. *nec dicet*) Prosopopœia cum interrogatione. *mala mala*) Epanodos. *iracunda Diana*) Metonymia causæ efficientis. Sumitur enim Diana pro furore cœlitus in hominẽ dimisso: cū ex earum dearũ numero Diana sit que furorẽ immittant. *ructatur*) Metaphora nota. *Licet succurrite*) Prosopopœia cū exclamatione. *Curet curet*) Epanodos. *Qui scis*) Prosopopœia personæ astantis cū interrogatione & aposiopesi. *Dicam*) Dialogismus est Horatiij

k 3 cum

cū persona astante. *Siculi poeta*) Metonymia subiecti pro Empedocle. *Deus*) Similis Deo Metonymia subiecti. *Sitius*) Permissio. *idem*) Metonymia subiecti. Idē pro simili, more græcorū usurpatur τὰὐτ' ἐκέλευε. *facit fecit*) Polyphton. *nec nec*) Anaphora *Homo*) Similis Metonymia ut in *Deus & Aristarchus* pro sano & intelligenti. *Nec satis apparet*) Præteritio Ironica. *minxerit in patrios cineres*) Cineres pro sepulchro paterno Synecdoche membri. Fit etiam hīc Synecdoche speciei cū mingere in paternū sepulchrum summat̃ pro quouis modo mortuos dehonestare. *triste bidental*) Metonymia adiūcti. Est enim Bidental locus fulmine ictus: sic dictus quod nulli homini plebeio aut uitij inquinato, integrū erat eum attingere antequā bidente & duos annos nata oue per sacerdotē expiaretur & purgaretur. *Triste*) per Metonymiam effecti: quod locus fulmine ictus tristis sit. *incestus*) Synecdoche speciei pro quouis crimine pollutus. *In doctum, doctumq;*) Paronomasia. *Certe furit*) Allegoria ab urso. *non missura*) Allegoria ab hirudine seu sanguisuga.

RESOLUTIONIS DIALECTICAE

& Rhetoricæ, in artem poeticam Horatij, summa.

Horatij ars poetica exemplo fuit quomodo puero oratorum & poëtarum scripta meo iudicio (quamuis parum iudico) explicanda essent: ut propositæ questionis Aristotelicam expositionē perciperet: ὅτι γὰρ διότι, quia & quamobrem. Professus est Horatius se certo præceptorum numero poëtam instructurum & cōformaturum. Promissā magna cum laude expromsit & executus est, ὅτι est. Sed διότι quamobrem inquires hanc sibi laudem peperit: partam obinuit: & quæ causæ sunt quibus id effectum est? Autoritas poëtæ tanti nominis & eruditionis plurimū pollet.

posset. Vocis gestusq; gratia longè plura: quæ tamen hîc nō reperiuntur. Vix enim semel ac ne uix quidem proprio testimonio rationibus destituto usus est poëta. Gratia autē uocis gestusq; hîc omninò absunt: cū non sint uiua uoce hæc promulgata præcepta. Quibus itaq; Inventionis dispositionisq; logicæ: & elocutionis rhetoricæ, etsi iacentes & spiritu uiuo destitutas tamen magnas causas intueri licet. Quæ ut à nobis sint Aristotelica *ἐκκαταγωγὴ καὶ ἰσοπέδια* subductæ ex præcedentibus satis apertum est: & hic summam repetendum.

E topicis inventionis eleganter omnia argumenta sunt adhibita: frequentissimè tamen causæ, effecta, subiecta, aduncta, comparata. In analyticis prioribus syllogismi pleni rarum usum inueniemus. Quia multa sunt *ἀντοπίαι* per se credibilia: & *ἁπλῶς* vñ intellectu simplici contenta, quæ syllogismi ambitum longiorem reijciunt: & quæ syllogismum capere possunt, una parte exposita sæpe prius concipiuntur quam uerbis exprimantur. Attamen ubi res postulat omni genere, & simplici & composito cōcluduntur. Posterioris analytici & methodi si uiam artificiosam spectes: uis eius quædam hîc expressa est sed non apertè posita. Titulus enim huius scripti quod summum & generalissimum est continet. Hunc comitantur specialiora præcepta pro naturæ suæ claritate, donec ad specialissimum in singulis perueniatur. Nihilosecius, cū non satis de horum cōmunitate & noticia cōstet: nō admodū, de hac re sollicitus poëta, artificiosam methodum de industria occultans per methodū crypticam sibi laudem cōparauit: ac sæpe cōfundenda disiūxit: heterogeneaq; pro homogeneis reposuit.

Cum sic logica retexta sit rhetorica similiter est retexenda. Troporum itaq; nullus neglectus est aut spretus. Metonymiæ & Metaphoræ frequentissimus est usus. Synecdoches

doches rarior. Ironiæ inter tropos rarissimus. Ex figuris tam uerborum quam sententiarum, exceptis duabus aut tribus, omnes adhibentur, frequentissimè tamen omnium Anaphora & Epistrophe. Hæc Elocutionis ornamenta si studiosius contemplere, uidebis in tropis & figuris uerborum plus gratiæ & uenustatis: in figuris sententiarum plus roboris & firmitatis.

Requiras iam si libet *διότι* quamobrè poëta tanta cum laude poetam instruxerit: & respondebitur ex presentibus uirtutibus. Quia inuentione dispositioneque logica: ac elocutione rhetorica poetæ officium, opes & uirtutes magna fidelitate recensuerit & confirmarit. Hæc autem interrogantem hortor & moneo, ut in alio exemplo tantas uirtutes quærat: inuentas meditetur: & consimili aliqua causa posita imitetur. Sic artes exemplis propositis melius quam hæctenus cognosceret: cognitâs feliciter exercebit.

F I N I S.

Ex erratis, quæ propter temporis angustiam: & autoris in exemplari indiscretam picturam irrepserunt, grauiora sic candidus lector emendabit.

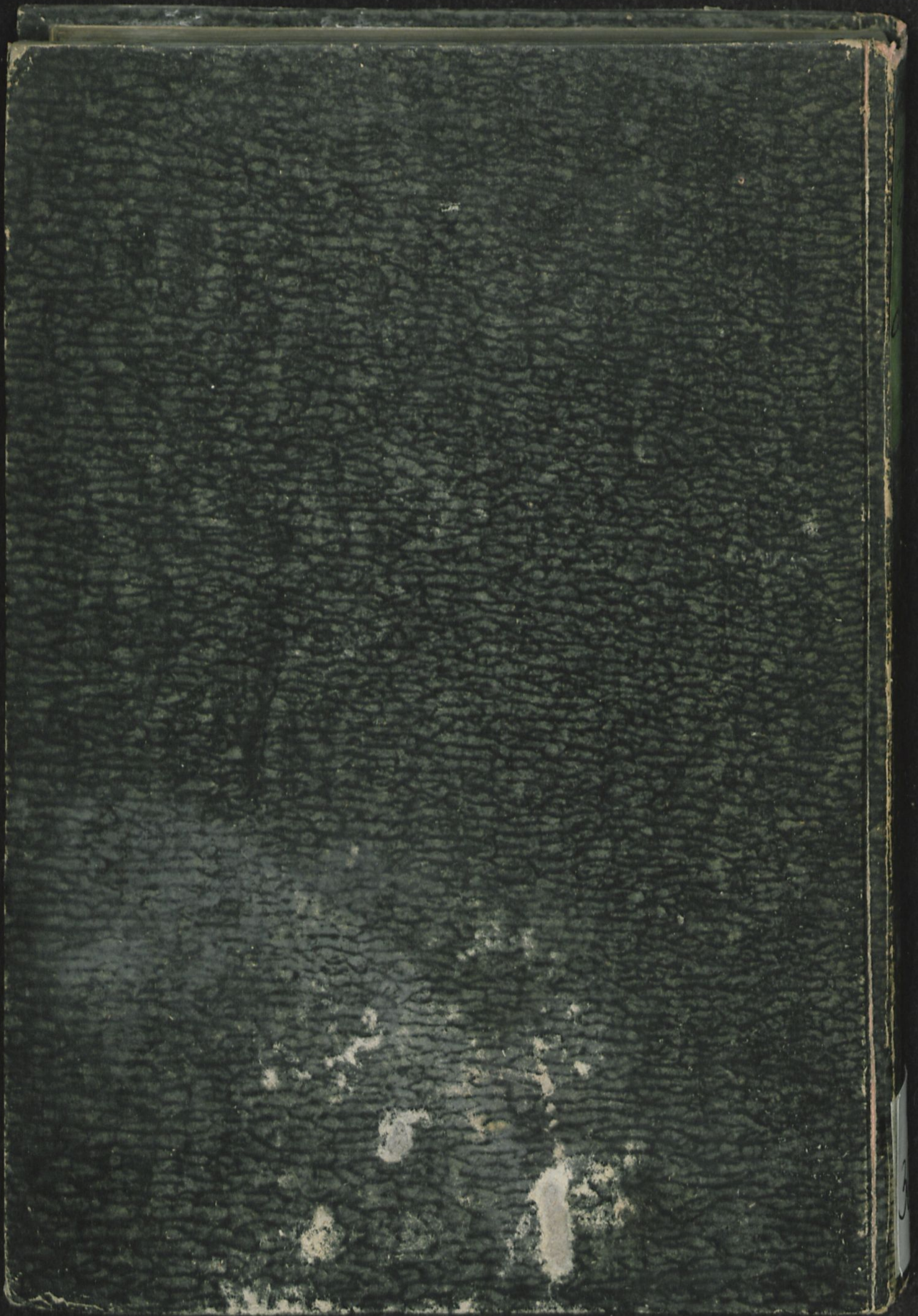
Pagina 11 linea 20 lege Maiorum pro Minorum. 32. 2. trimetris. Ibidem 21. nimium. 33 linea ultima: exta. 40. 30. priuata est 50. 14 quicquid. 51. 14. coniungendam. 55. 11. ô maior.

AB 36 ⁹ / h, 56

(x 2799243)
Sb.

Q. H O

F L A C

P O

AD P. RAMI

& Rhetor

Studio AN D

Rip

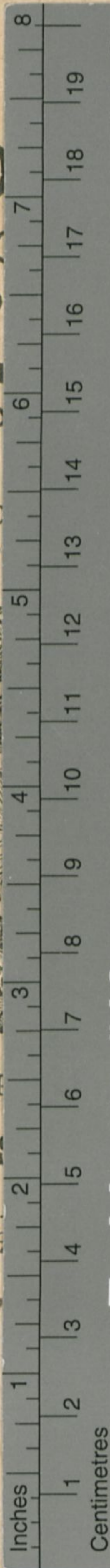

Cum Gratia & I

B A S

P E R S E

Sim Hart

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue

Cyan

Green

Yellow

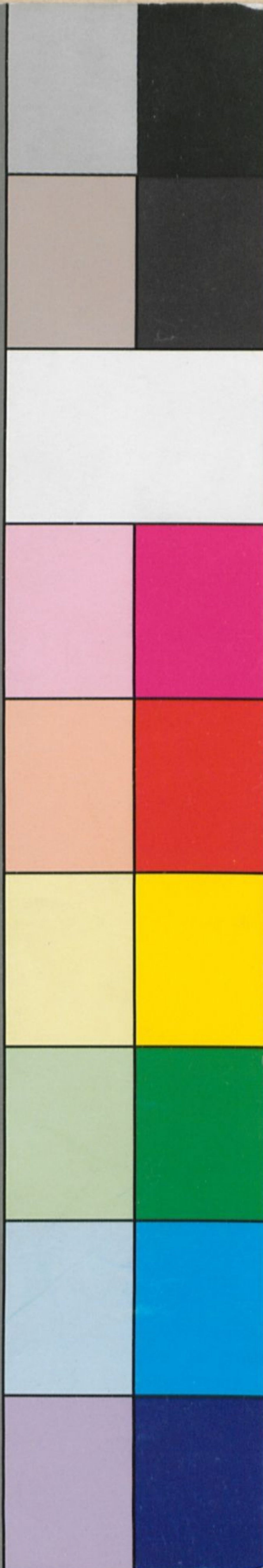
Red

Magenta

White

3/Color

Black

H. Hart
1784

